

Roman

TEDNIK ZA VSE / LJUBLJANA, 9. NOVEMBRA 1929

Naročnina za Jugoslavijo : za četrto leto
25 Din, pol leta 45 Din, vse leto 80 Din.
Za Francijo : se leto 60 francov, za Italijo
45 lir, za Nemčijo 10 mark, za vse druge
države 2½ dolara. Oglaš po dogovoru.
Račun poštne brandnice v Ljubljani
št. 15.393. Reklamacije poštne proste

Nenaročenih rokopisov ne vračamo

nefrankiranih pisem ne sprejemamo

ŠTEVILKA 2 DINARJA

VSEBINA 5. ŠTEVILKE: P. R.: NEZAKONSKA MATI, roman iz naših dni. — ZA EVINE HČERE: Moj dom — moj svet, Moda, Da bom še lepša, V kraljestvu loncev. — KAJ OBETAJO KINI. — Rex Beach: ZLATI DEMON, pustolovni roman. — DA IN NE, novela. — PISANE ZGODBICE. — KONEC, novela. — UGANKA. — NAGRADA ČITATELJEM „ROMANA“ (500 Din). — ŠALE.

P. R.:

Nezakonska mati

Roman iz naših dni

Prejšnja vsebina: Tovarnar Andrej Lokar je obstrlel neznanca, ko je zvečer bežal izpod balkona njegove žene. Bil je Ciril Samec, nekdanji zaročenec gospe Mire, ki jo je mati prisilila, da je vzela

Lokarjeve je takoj spoznal bolezen, ki jo je bila vrgla na tla.

Ni se upal izreči strašne besede. A bolnica se je sama izdala s tem, da

„Da...“

Nato je dodal:

„Prepričan sem, da je blaznost samo trenutna.“

Toda Andrej se je zgrudil na kolena in glasno zaihtel, pritiskaje čelo na roko bolnice, ki je neudržno gnala svoj pošastni, brezumni smeh...

Ljuba je prepadena stala v svojem kotu. Mira zblaznela?... Z razumom tovarnarjeve žene vred je bilo ugasnilo tudi njej poslednje upanje rešitve... Bila je izgubljena, nepopravljivo izgubljena!

„Odvedite milostivo v njeno sobo,“ je velel zdravnik.

Miro so vzdignili in odvedli. Smejala se je, kakor da ne bo nikoli več utihnila, in med smehom neprestano ponavljala svoje zmedene besede:

„Nedolžna je... Kriva ni ona...“

Gospa Zorčeva, ki je bila začula krik in smeh, je pritekla gledat, kaj je.

Ko so ji povedali, kaj se je zgodilo s hčerjo, je padla v nezavest.

Zdravnik je bil odšel. Mira je ležala v postelji. Tovarnar in poročnik sta stala ob njenem zglavju.

„Odhajam, Andrej,“ je izpregovoril Milan.

„Ubogi prijatelj... Kakšna nesreča naju je zadelala!... Ne bom te zadrževal. Razumem, da ne moreš ostati pod to streho... Pojdi in skušaj pozabiti...“

Častnik je žalostno zmajal z glavo.

„Pogumen bodi, Andrej... Tvoja žena se bo popravila. Ne obupaj...“

Surovo jo je zgrabil za komolec. „Vsa moja nesreča naj pade na tvojo glavo!“ (str. 2.)

je zdajci udarila v bolesten, čuden smeh...

„Moj Bog, zblaznela je!“ je z grozo vzkliknil tovarnar. „Kaj ne, gospod doktor... zblaznela je?...“

In zdravnik je tiho odvrnil:

Pristopil je k zofi, pogledal bolnico... in nagrbnil obrvi...

Po srepih, skaljenih očeh gospe

Lokar ni mogel odgovoriti. Objela sta se kakor brata in zamrmrala:

„Z Bogom, Milan.“

„Z Bogom, Andrej!“

XII

ZAVRŽENA!

Ljuba je ostala v salonu, kjer se je bil odigral strašni dogodek.

Vse njene misli so se vrtile okoli ene same točke:

Mira je bila blazna!... Odrešilna beseda je bila pokopana v njenem omračenem umu. Ljuba sama je ni smela izreči, niti če bi bila hotela... Nihče ji ne bi bil verjel!

Sredi te obupne gotovosti je začela korake, ki so prihajali po stopnicah nizdol.

Stopila je k priprtih vratom in pogledala. Nenadna radost ji je napolnila srce.

Bil je Milan. Sam. Njegov obraz je bil še vedno blede kakor smrt, spačen od ogorčenja in bolečine.

Toda bil je on... Imela je priliko, morda poslednjič, da govori z njim in gane njegovo srce!

Odprla je vrata in Milan jo je zagledal...

Hotel je iti mimo, ne da bi se ustavil.

„Milan!“ je zamrmrala. „Milan, zaklinjam te...“

„Kaj hočeš?“ je vprašal.

„Daj, da ti nekaj povem...“

„Ničesar si nimava več povedati.“

„Usmili se...“

„Ali si se ti usmilila mene?“

„Milan!“

„Dobro... če hočeš še enkrat slišati, kako te zaničujem in sovražim!...“

Z iskrecimi se očmi jo je pahnil v salon in zaprl vrata.

„Nu,“ je rekel, „poslušam te. Kaj si mi hotela reči?“

„Samo tole, Milan: čeprav je videz zoper mene, sem vendar nedolžna.“

„Ali še ne bo konca laži?“ se je zagrohotal.

„To ni laž, resnica je.“

„Zakaj se nisi opravičila prej, vpričo Andreja?“

„Takrat nisem mogla govoriti.“

„Kdo ti je branil? Dvajset let življenja bi bil dal, da slišim iz tvojih ust zavrnitev njegove obtožbe!“

„Prisežem ti, da sem nedolžna!“

„Tvojim prisegam ne verjamem več.“

Vrgla se je na kolena in zvila roke.

„Oh, daj, usmili se... zaradi najine ljubezni mi verjemi!...“

„Da se le drzneš govoriti o njej!“

„Spomni se najinih priseg!“

„Vse tvoje prisege so bile lažnive.“

„Na spomin tvoje rajne matere se ti kolnem, da ne... Poglej me, Milan: ali vidiš v mojih očeh le senčico krivde ali kesanja? Ali so moja usta podobna ustom krivoprišnice?“

„O, dobro znaš skrivati svojo grehoto... Lažeš, lažeš!...“

„Moj Bog, kaj naj ti še rečem? Moj Bog, moj Bog!“ je zaihtela nesrečna mladenka.

„Mar meni, da sem tako neumen?“ je nadaljeval poročnik. „Priznala si, da te je Andrej zalotil napol oblečeno v tej sobi... minuto potem, ko je skočil z balkona tuj človek... Nu, povej, kaj se je godilo med vama?... Gotovo kaj zelo spodobnega... še lepšega od poljubov, ki si jih metala za njim!“

„Nikakih poljubov nisem metala...“

Uprla se je. Oh, to je bilo preveč!

„Pa si vendar prejle priznala, da si jih.“

„Ker sem morala.“

„Spet lažeš... Povej, kako mu je bilo ime?“

„Ne poznam ga...“

„Tedaj si se spajdašila kar tako, s prvim, ki je prišel?... Oh, nesramnica, da sem te moral najti na svoji poti!“

„Nedolžna sem, Milan... Usmili se... usmili se...“

Vrgla se mu je k nogam... toda on jo je pahnil od sebe:

„Pusti me... poberi se k lopovu, s katerim si me izdala!... Poišči ga... ali pa se potepi na ulico!...“

Toliko da je dihal. Njegove ustnice so bile razgrizene do krvi.

„Nedolžna sem!“ je zajecala še enkrat.

„Nedolžna! Kdo ti bo verjel, da ti isti človek ni bil tvoj ljubimec?“

„Kako naj bi bil, ko ga niti videla nisem...“

„In da otrok, ki ga boš rodila, ni njegov?“

„Joj meni!“

Hripav, obupen vzkril se je utrgal iz njenih prs.

Oh ne, ne, zdaj ni smela več molčati... Dovolj je bila pretrpela... poslej je bilo molčanje greh!

Sebe je bila žrtvovala za Miro... Ali pa je smela žrtvovati tudi nedolžno bitje, ki je šele trkalo na vrata življenja?... Ne glede na to, da se je Mira očitno sama hotela izpovedati... in bi se tudi bila, če bi ji gorje ne bilo v odločilnem trenutku zatemnilo razuma!...

Odločno se je obrnila k mlademu častniku, ravno v trenutku, ko je nadaljeval:

„Prekleta bodi s svojim otrokom vred! Če je Bog pravičen, ti mora kdaj

on poplačati trpljenje, ki si mi ga prizadejala.“

Ljuba je že hotela odpreti usta, da bi vzkliknila:

„Hotel si, da dokažem svojo nedolžnost... Dobro! Evo ti dokaza...“

Toda beseda ji je obtičala v grlu.

Tisti mah, ko je hotela izpregovoriti, so se odprla vrata in Andrej je stopil na prag.

Pred njegovim pogledom je Ljuba obnemela. Ne, njemu ni mogla povedati resnice; laglje bi bila umrla!

Bil je strašen trenutek...

A trajal ni dolgo. Poročniku se je rdeče zameglilo pred očmi.

„Prekleta!“ je zavpil in jo sufovo zgrabil za komolec. „Vsa moja nesreča naj pade na tvojo glavo!“

Pri tej besedi jo je tako besno pahnil od sebe, da je odletela v nasprotni konec sobe in udarila z glavo ob podstavek nekega kipa.

Presunljivo je zajecala, toda Milan ji je obrnil hrbet.

„Prav si storil,“ mu je dejal tovarnar, ki je molče opazoval ta prizor. „Tolikšna podlost ne zasluži usmiljenja.“

„Oh, strl bi jo, če se ne bi premagoval!“

„Pojdi, ubogi prijatelj. Ona je zdaj dovolj kaznovana in bodočnost jo bo kaznovala še bolj...“

„Kaj bo z njo?“

Andrej je stresel glavo.

„Pod svojo streho je nočem gledati. Naj gre za njim, ki ji je bil dražji od tebe.“

A tudi v gnevu mladega moža je bilo še usmiljenje.

„Kesam se, da sem grdo ravnal z njo,“ je dejal. „Vkljub sramoti, v katero je zagazila, jo še vedno ljubim... Prosim te, Andrej, ne bodi preveč okrutn z njo.“

„Ne skrbi,“ je zamrmral Andrej in pod pazduho odvel Milana iz sobe. „Kar tako je ne bom vrgel na cesto, čeprav je zaslužila...“

„Kako pa?“

„Dal ji bom nekaj denarja, da jo obvarujem bede.“

Med tem razgovorom sta bila dospela v vežo. Milan se je ustavljal skoro pri slehernem koraku, prav kakor da pod nagibom skrivnostne sile še vedno pričakuje čudeža, ki bi vse popravil...

Toda Andrej, sluteč njegovo slabost, ga je rinil iz hiše.

„Pojdi, prijatelj, imej pogum in pozabi... Treba je, da nosiva vsak svoje breme...“

Tedaj je častnik odšel. A še nekaterekrat se je ozrl in tesnobno zamrmral sam pri sebi:

„Moj Bog! Ali sem bil preveč ne-usmiljen?...“

Uboga Ljuba se je osvestila. Kri ji je curljala po čelu. Zamolklo stokaje se je spravila na noge.

Njene oči so bile zmešane od bolečine. Malo je manjkalo, da ni bila podobna Miri.

„Milan...“ je zamrmrala, komaj gibaje z ustnicami.

V njenem glasu ni bilo ne sovraštva, ne jeze ali zamere. Izražal je samo neizmeren obup.

A zdajci je brezumno zakričala:

„Odšel je... odšel!“

Bila je sama, zapuščena v nesrečnem salonu... Zbežal je bil od nje... Kdo ve, ali ga bo še kdaj videla?

Preklet jo je... Njen Milan čuti do nje samo še mržnjo!

Poslej ji ostaneta samo bratranec, ki jo prezira, in uboga, blazna Mira. To pomeni vsak dan nova ponižanja, vsak dan nove žalitve.

Ne, take usode ne bo prenašala... A kaj naj stori?

Ali naj umre?

Mraz jo je izpreletel pri tej misli...

Dvajset let ji je bilo... Dvajsetleten človek ima še vso bodočnost pred seboj. V cvetju mladosti je težko umreti... In Ljuba je zdaj čutila na sebi veliko, sveto nalogo.

Misel na angela pod njenim srcem je prepodila misel na smrt. Ne, zdaj ni smela obupati... morala je živeti zanj, ki pride!

Iz te misli so se jele porajati druge tolažilne misli. Plamenček upanja je spet oživel v njeni duši...

Pisala bo Milanu... Povedala mu bo, kaj se je zgodilo, ter mu kot sveto skrivnost zaupala pravi vzrok svojega mučeništva... Morda ji bo vendar verjel in spoznal svojo zmotu!

Te misli se je oprijela kakor bilke. Urno si je obrisala čelo in odhitela na vrh, v svojo sobo.

Služinčad, ki jo je srečavala, jo je spoštljivo pozdravljala. Vsi so jo imeli radi zaradi njene dobrote. In nihče izmed njih še ni ničesar slutil...

Izprala si je rano. V zrcalu je videla, da je samo neznatna praska. Nato je sedla za mizo, potegnila davišnje pismo izpod pivnika in ga iznova prebrala.

Zakaj ga ni napisala in odposlala že prej? Če bi bil Milan obveščen, gotovo ne bi bil slepo verjel Andrejevi obtožbi in ona ne bi bila tako nesrečna, kakor je zdaj...

A saj je bilo še upanje. Vzela je nov list in jela pisati...

Pisala je dolgo. Pero ji je vročično

begalo po papirju. Vrstica za vrstico je pokrivala beli list.

Te vrstice so pomenile njeno rešitev.

V duhu je prosila Miro odpuščanja za svoj obupni korak.

In govorila je dragemu... govorila mu je o angelu, ki bo vsa njuna sreča, če on le hoče...

Zaklinjala ga je, naj ne preklinja Mire, ki je kriva njunega gorja. Zakaj ona, Ljuba, se je radovoljno žrtvovala. Ona sama je ubranila tovarnarjevi ženi, da se ni obtožila, ker je hotela za vsako ceno rešiti Andrejevo srečo... Na koncu je milo prosila poročnika, naj ji takoj odgovori...

Ko je zalepila pismo, se je čutila tako potolaženo, da se je skoro smehljala.

V vlaku

je dolgčas, če nimate družbe. Dnevnike ste že preleteli, a hoče se Vam še lahkega in zabavnega štiva.

„Roman“

je najzanimivejši, pri tem pa najcenejši slovenski zabavnik: dve uri Vas zabava za dva dinarja.

To je napol

zastonj

Prepričajte se sami: zahtevajte „ROMAN“

na vseh postajah!

Šla je dol in spustila pismo v skrinjico. Njeno poslednje upanje je bilo na potu...

XIII

DVE NESREČNICI

Drugi dan sta prišla na tovarnarjevo nujno prošnjo oba zdravnika, da iznova preiščeta gospo Lokarjevo.

Morala je vstati. Obledela se je dala kakor dete, brez odpora. Bilo je, kakor da ničesar ne čuti. Le gledala je, s praznimi, kalnimi očmi je gledala okoli sebe...

Zdravnika sta jo izpraševala. Odgovorila ni niti besedice. Zdelo se je, da ju ne sliši... Drugače pa ni bilo v njenem vedenju nikake posebnosti. Bila je mirna. Očividno je bila njena blaznost krotka... a blaznost vendarle...

Nato sta stopila zdravnika v drugo sobo in sta se posvetovala. Njiju mnenji sta se v vsem ujemale.

Doktor Lipar se je lotil žalostne naloge, da pouči Andreja.

Raztolmačil mu je, da gre za delno otrpnjenost možganov in da s tovarišem ne moreta zanesljivo reči, ali bo to prešlo ali ostalo. Treba bi se bilo obrniti do specialistov... Zdravniška veda smatra dandanes večino takih slučajev za ozdravljive in upati je, da bo tudi v primeru gospe Lokarjeve tako. Treba je pač poguma in potrpljenja. Do nadaljnjega je vsekako najbolje, če spravijo Miro v kak zavod, kjer bo imela večjo postrežbo.

„Tega Bog ne daj!“ se je uprl tovarnar. „Ločiti se od nje ne morem, tujim rokam je nočem zaupati... Saj se lahko zdravi doma. Poklical bom najboljše specialiste in storil vse, kar mi bodo svetovali.“

Zdravnika sta morala odnehati.

Sklenili so, da bo tovarnar povabil k ženi profesorja Magistra, slovečega zdravnika za umobolne.

Kar težko je bilo gledati Andrejevo bol, čeprav jo je skrival. Za deset let se je bil postaral v teh nekaj dneh!

Ko sta se zdravnika odpeljala, je dolgo časa sedel v svoji delovni sobi, z glavo naslonjeno med dlani, in se potapljal v žalostne misli.

Kaj ga čaka v bodočnosti? In kaj, le kaj je storil Bogu, da ga je tako udaril sredi najlepše sreče?

Dve težki solzi sta se mu pocedili po licih... Toda obrisal ju je. Hotel je biti močan in se postaviti nesreči po robu. Kdo ve, morebiti je preizkušnja samo začasna?... Morda se Miri kmalu vrne razum... In spet bosta srečna, kakor sta bila nekdanj!

Ko je stopil čez nekaj ur pogledat v bolnično sobo, je našel tam dve služkinji, ki sta ji stregli. A razen njiju dveh je zagledal tudi Ljubo.

Sklanjala se je nad posteljo. Vsa njena pojava je razodevala globoko sočutje.

Andrej jo je trdo premeril z očmi. Njena navzočnost v tej sobi ga je žalila. Nesrečnica bi bila morala misliti na to. Namenil se je bil, da počaka le še nekaj dni in če se med tem sama ne spomni, da bi šla, ji on pove, kar je treba. Dal ji bo nekaj denarja, potlej pa naj gre, kamor ji drago.

Ko je Ljuba zagledala Andreja, se je tenkočutno umaknila v kot. Napravila se je, kakor da ni opazila njegovega trdega pogleda.

Mislila je na to, da je Milan ob tej uri morda že dobil njeno pismo. Nemara ji prav zdajle piše odgovor.

Oh, kakšen bo ta odgovor? Ob tej misli ji je srce zastajalo od tesnobe...

Milan je vso noč mislil na Ljubino zločinsko iznevero in na otroka, ki se bo rodil iz nje. Prav nič ni dvomil, da je ta otrok dete drugega moža... Le komaj se je premagoval, da ni kričal od gneval.

„Malopridnica!“ je škripal z zobmi. „Najprej je priznala, potem pa je hotela preklicati svoje lastne besede in zvoditi mojo zaupljivost za nos... O, ne boš se več norčevala iz mene. Zdaj je nepreklicno konec vsega...“

Obetal si je, kako bo izruval iz svojega srca kal te ljubezni, pa naj mu bo še tako strašno. Le naj se drzne, le naj ga še poskusi obdelovati! Ne bo je poslušal, z zaničevanjem ji obrne hrbet!

Vso noč se je vdajal takim mislim. Ko se je drugi dan vrnil s službe, je potrkalo na vrata.

Gospodinja mu je prinesla pošto: časopise in pismo.

Komaj je vzel poročnik to pismo v roko, je že vztrepetal... Spoznal je bil Ljubino pisavo!

Ni se motil snoči, ko je pričakoval, da bo skušala utajiti svojo sramoto. A Milan je hotel ostati neizprosni.

Brez odlašanja je sedel k mizi in zapisal na list papirja:

„Rekel sem vam, da ne more biti med nama nikakih stikov več... Zato ne silite vame, bilo bi zamaš. Odgovarjal bi vam z besedami, ki bi žalile vas in mene. To pismo vam vrnem, ne da bi ga odprl. Če bi mi pisali še katerega, ga vobče ne bom sprejel...“

Se enkrat in poslednjič: z Bogom!“

Niti podpisal se ni. Z dobljenim pismom vred je vtaknil svoje vrstice v nov ovoj, napisal naslov in hitel na pošto...

Ljuba je že od jutra prežala na staro pismonošo Franceta.

Pomolil ji je pošto za vso hišo.

„Vmes je tudi pismo za vas, gospodična!“

Deklica je z vročično nestrpnostjo pograbila liste in jih prebrskala. Na enem izmed njih je spoznala pisavo Milana Stankoviča...

„Stopite v kuhinjo, France,“ je rekla pismonoši, „dobili boste kozarec vina.“

„Hvala lepa, gospodična, tega se ne branim.“

Vrnila mu je pošto razen pisma, ki je bilo namenjeno njej.

„Dajte to Janezu, ki mora biti v kuhinji. On bo raznesel.“

Jož, kako so se ji tresla kolena in kako ji je kovala v sencih kri, ko se je vzpenjala v svojo sobo. Kakšna smrtna tesnoba ji je stiskala srce! In

kako nestrpno je raztrgala ovitek, ko je zaprla vrata za seboj!

Pismo se ji je zdelo čudno težko. Dve znamki sta bil na njem. Ali ji je Milan toliko pisal? Ali ji nemara vrača njeno pismo? Tretje možnosti ni bilo.

Da bi ji bil vrnil pismo... ta misel se ji je zdela prestrašna.

A bila je prava. Iz raztrganega ovija je palo njeno včerajšnje pisanje. Niti odprl ga ni bil!

Ta odgovor je bil jasan in okrutno razumljiv. Ljuba je bila nepreklicno obojena. Zanj in za vsakogar je bila zdaj izobčenka, zavrnjena brez vesti in brez sramu. Bila je obrežčastena... v kazni zato, ker je preveč ljubila...

A zdajci je vzdignila glavo. Daleč od sebe je zapodila misel na smrt, ki se ji je pravkar še ponujala za rešiteljico.

Hotela je živeti za nedolžno bitje, ki je klilo pod njenim srcem. Zanj je hotela biti močna. Kam daleč pojde, v kako mesto, kjer je nihče ne pozna, in bo delala za svoje dete, da ga preživi in vzgoji.

Imela je dobro vzgojo: postala bo učiteljica, o, tudi delavka, če ne pojde drugače. Vsega je zmožna za srečo svojega otroka!

In prositi hoče Boga, da bi Mira ozdravela. Tisti dan, ko se ji vrne razum, bo povedala resnico. To resnico bodo sporočili Milanu... In Milan ji bo odpustil...

Odločno je stopila k peči, vzela užgalico in sežgala obe pismi, Milanovo in svoje. Nato se je globoko oddahnila.

Njen sklep, da odide od Lokarjevih, je bil storjen. Vsak dan odlašanja je pomenil zanjo nevarnost, da udari sramota vsem v oči...

Toda kam naj se obrne?

Kamorkoli, da le najde kako delo. Andreju ne bo ničesar povedala. Noče mu biti dolžnica za kakršnokoli pomoč.

Imela je nekaj tisoč dinarjev, vso svojo dediščino po roditeljih. S tem si je hotela pomagati v prvi sili...

Dolgo je ugibala. A naposled je bil njen sklep storjen. Vedela je, kam pojde.

Neutegoma je stopila v Mirino sobo.

Andrej je bil tam... Nesrečna mlada žena je sedela v naslanjaču in govorila v pretргanih stavkih...

Mladenka se je hotela umakniti, ne da bi pristopila, a tovarnar ji je mignil, naj ostane.

„Semkaj stopi.“ je dejal.

Njegov glas se Ljubi ni zdel več tako osoren kakor prej. Približala se je.

Blaznica je strmela nanjo s široko odprtimi očmi in govorila, vse venomer govorila. In glej, njene besede so bile čisto pametne... bile so resnične!

„Nedolžna je... oh, če bi vedeli, katera je kriva... če bi vedeli...“

Tako govoreč se je skušala vzrav-nati in lahna rdečica ji je silila v obraz. Zdelo se je, da pozna Ljubo in bi rada izlegnila roke proti njej...

Andrej je trepetaje gledal nanjo. Čudno, težko molčanje je vladalo v sobi.

„Že nekaj časa ponavlja to,“ je zamrmral Andrej. „Kaj pomenijo te besede? Vprašujem se in ne razumem... Tako je, kakor da imata nekakšno skrivnost med seboj...“

Ljuba je bila bolj blede od mrliča. Toda molčala je.

Tovarnar se je sklonil k ženi in nadaljeval:

„Gleda te in oči ji postajajo bistrejše. Človek bi mislil, da se drami v njej razum... in da hoče nekaj pojasniti...“

In res je blaznica naposled iztegnila roko proti Ljubi:

„Nedolžna je... nedolžna je...“

Mladenka je pomislila, da je blaznost nenadoma minila, kakor je bila nenadoma prišla. A njen up ni dolgo trajal. Mira je pobesila roko in v njene oči se je vrnil prejšnji kalni izraz.

Toda Andrej je bil vstal. Strašna tesnoba je pačila njegove črte.

„Kaj pomenijo te besede?“ je vprašal. „Tako je, kakor bi trdila, da si ti nedolžna in da je ona kriva...“

Ljuba je čutila, kako mu od groze trepeče glas. Dvom mu je glodal dušo!

Ponujala se je edinstvena prilika, da se opraviči. Če bi mu v tem trenutku povedala resnico, bi ji Andrej nedvomno verjel. Spoznal bi svojo strašno zmoto in vzvišeno žrtev uboge mladenke...

Že je vzdignila oči. Ko pa je videla njegov prepadeni obraz in strah v njegovih zrenicah, je začutila, da bi ga umorila, če bi mu povedala.

Ne, ni se smela opravičiti. Ničesar ni smela odkriti. Morala je iti v svoji žrtvi do konca. Kaj je pomenilo njeno trpljenje v primeri z mukami, ki jih je mogla preprečiti?...

„Ne!“ je vzkliknila v brezumnem velikodušju. „Nisem nedolžna in Mira ni kriva... Kaj bi bila mogla zagrešiti? Meša se ji, od blaznosti se ji blede!“

Andrej se je globoko oddahnil. Bog bodi zahvaljen! Ljubše mu je bilo, da je videl ženo blazno, nego če bi bil vedel, da je storila sramotno dejanje. Skoro hvaležen je bil Ljubi za besede,

s katerimi je bila potolažila njegovo skrb. Če bi se bila v tem trenutku ponižala pred njim, morda bi se je bil usmili.

Toda ona ni mislila na to. Njen sklep je bil trden. Stopila je k Miri in jo poljubila... v slovo...

XV

TROHICA UPANJA

Ko je drugo dopoldne ob enajstih tovarnar stopil iz Mirine sobe, ga je ustavila hišna z novico, da Ljube že vse jutro ni na izpregled.

„Ali ste šli gledat v njeno sobo?“

„Da, gospod, sama sem šla... In... da povem čisto po pravici: gospodična niti niso legli spat...“

„Kaj pravite! Kako pa?“

Nenadna slutnja mu je presunila dušo.

Ljuba je bila skrivaj odšla... Videč, da postaja njena navzočnost nemogoča in da se mora njen greh prej ali slej razvedeti, je bila prehitela kaznen in pobegniti!...

In res je sobarica dodala:

„Sicer boste pa gotovo našli pojasnilo v pismu, ki so vam ga pustili na mizi...“

Tovarnar je neutegoma hitel v Ljubino sobo.

Sivi deževni dan je dajal tej sobici, ki je bila drugače toli vesela in prikupljiva, kaj žalostno lice.

Postelja je bila nedotaknjena. Tovarnar je stopil k mizi in res našel na njej pismo naslovljeno nanj.

Odpri ga je in čital:

„Kadar najdeš to pisanje, Andrej, bom že daleč od tebe.

Morda ti bodočnost pokaže, da bi bil smel biti bolj usmiljen do mene.

Zaupam v Boga, da bom z Njegovo pomočjo kos bridki preizkušnji, ki se pričinja zame.

Odhajam v neznano bodočnost. Mislim, da je bolj prav, če ti ne povem, kam grem. Ostati hočem pozabljen.

Želim, da mi odpustiš vse, kar sem pregrešila...

Z Bogom, Andrej! Vsak dan bom molila za Miro. Še enkrat ti želim sreče in te zahvaljujem za solnčna leta, ki sem jih preživela po tvoji dobroti.

Ljuba.“

To pismo je napravilo na tovarnarja globok vtis.

Spet se je zavedel skrivnosti, ki ga je obdajala. A kakšna je bila ta skrivnost?

Vrstice, ki jih je bil prebral, so bile bolj podobne pisanju nesrečnice nego pisanju izgubljenke.

„Nedolžna... kriva...“ — ti dve Mirini besedi sta mu neprestano odmevali v glavi.

Kaj sta pomenili? Da je Ljuba nedolžna... in da je kriva Mira?...

Nezmislil! Kako bi bilo moči govoriti o Mirini krivdi? In kako o nedolžnosti Ljube, ki sta jo dva zdravniška spoznala za nosečo?

Blazno si je bilo beliti glavo s takimi ugibanji. Ljuba je bila kriva, sama je bila izrekla svojo obsodbo!

A vendar: kaj bo zdaj z njo? Ali je dovolj močna za neusmiljeni boj z življenjem, ki jo čaka?

Kdo ve, nemara se je vnovič zlagala? Morda je pobegnila k svojemu ljubimcu, k lopovu, ki ni hotela izdati njegovega imena. O, gotovo je tako...

Toda kaj bodo mislili ljudje v hiši? Treba si je bilo izmisliti pravljico zanje.

„Naj bo še tako neverjetna,“ je rekel Andrej Lokar sam pri sebi, „boljša bo vendarle od resnice.“

Spravil je Ljubino pismo v žep in se vrnil k ženi.

Mirino stanje je bilo še vedno neizpremenjeno. Bolezen se ni obračala ne na slabše ne na bolje. Njene velike oči so bile zmerom enako prazne, zmerom enako mrtev je bil njen obraz.

Niti zdrznila se ni, ko jo je soprog poljubil na čelo. Izraz njenega obličja je bil skoro nasmejan...

„Moj Bog,“ je pomislil Andrej, „ali bo kdaj ozdravela?“

Prejšnji dan je bil pisal profesorju Magistru. Prosil ga je, naj pride prej ko more, in zatrdil, da mu ne bo nobena odškodnina predraga za ta dragoceni poset.

Odgovor je prišel. Profesor mu je brzojavil, da se odpelje še tisti dan.

Ob petih popoldne je Andrej Lokar v vročini napetosti čakal na postaji.

Ko je vlak prisopihal, je stopil iz oddelka prvega razreda visok, še mlad gospod z nenavadno bistrimi očmi in plavkasto brado. Nobeden drugi ni mogel biti. Tovarnar je naglo pristopil k njemu.

„Oprostite, ali mi je čast, da govorim s profesorjem Magistrom?“

„Tako je. Gospod Lokar, jelite?“

Pred izhodom postaje je čakal avtomobil. Čez pet minut sta bila v vili.

Kakor hitro je profesor uredil svojo vnanost, je takoj poprosil, naj ga peljejo k bolnici.

Mira ni pokazala nikakega strahu. Z brezčutnimi očmi je strmela v slovečega zdravnika.

Profesor jo je obširno in temeljito preiskal. Njene oči so se svetile s čudnim bleskom. Bilo je, kakor da izžarevajo skrivnostno moč.

Andrej je molče prisostvoval preiskavi.

A v tem je Mira nenadoma zamrmrala:

„Nedolžna... kriva...“

Profesor je vzdignil glavo in se obrnil k Andreju:

„Kaj hoče povedati?“

„Sam ne vem... Neprestano ponavlja te besede. Drugega vobče ne govori, odkar jo je pograbilo.“

„Glej, glej... to je čudno!“ je zamrmral profesor kakor sam pri sebi. „Kaj bi utegnili pomeniti?“

Mlada žena je v tem obmolnila.

„Gospod Lokar,“ se je profesor obrnil k tovarnarju, „ali mi lahko žrtvujete pol ure?“

„Ves večer, gospod profesor! Saj upam, da ostanete moj gost.“

Napotila sta se v park, da se izprehodita.

„Kaj mislite o moji ubožici?“ je strahoma vprašal Andrej.

„Mislim, da bo ozdravela.“

„Oh, ne vzbujajte mi varljivih nad!“

„Če bi se mi zdelo njeno stanje obupno, bi vam povedal. A krotka blaznost je največkrat ozdravljiva. To utegne kaj časa trajati, a prepričan sem, da bomo imeli uspeh.“

„Daj Bog, da bi se vaše besede izpolnile!“

„Kakopak,“ je nadaljeval profesor, „zdravnik mora vedeti o bolniku kar moči mnogo. Začetni vzrok je skoro vselej žalost ali strah. Gotovo je tudi pri vaši soprogi tako. Če se posreči odkriti, zakaj se ji je zmešalo, bomo tudi lahko izbrali prava sredstva, da ji pomoremo.“

Profesor Magister je izrekel te besede s posebnim poudarkom. In čez trenutek je dodal:

„Nikar ne mislite, da iz radovednosti silim v vas. A duševno stanje bolnika, ki naj ga uspešno zdravim, mi mora biti odprta knjiga.“

(Dalje prihodnjič.)

Nekateri naročniki tožijo, da dobe „Roman“ pozneje kakor ga pričakujejo. Naša krivda to ni; list redno ekspediramo v petek in bi ga morala večina naročnikov dobiti v soboto, v bolj oddaljenih krajih pa najkasneje v ponedeljek. Ukrenili smo vse potrebno, da se te nerednosti ne bodo več dogajale. Kdor lista ni prejel, naj nam blagovoli takoj sporočiti, da mu pošljemo drugo številko.

Odpravnštvo.

Za Evine hčere

Moj dom — moj svet

Ali lahko združimo poklic in gospodinjstvo?

Veliko sem o tem premišljevala in prišla do zaključka, da se to dvoje — ako naj bomo odkriti — ne da združiti. Nihče ne more služiti dvema gospodarjema, en del bo gotovo trpel. Če ima žena poklic, dom ni prijeten; otrokom manjka mere, vse se vrši hitro in v naglici, povsod vlada nered, in če pride moški izmučen domov, ni vse tako, kakor bi hotel imeti. Beseda da besedo, žena, ki stori vse, kar more, je tudi razdražena in posledica tega so večni prepri, ki napravijo zakon nesrečen.

Kljub temu pa razumem ženo, ki tudi v zakonu ne mara opustiti svojega poklica, da si tako ohrani samostojnost in neodvisnost od moža. Pozabiti pa pri tem ne sme, da so žene le v redkih primerih možu v poklicu enake in da se njih delo ne more vedno kosati z moškim. Žena pa, ki v notranjosti teži po poklicu in ima prvo vrstne uspehe, težko izbira med domom in poklicem.

Vsekako pa smo si v tem edini, da današnja doba silno podcenjuje domače delo in v mnogih primerih žena ravno zaradi tega stremi po drugem delokrogu. Zato se ne more toliko brigati za moža in družino. In vendar je bila, je in bo prava mati in gospodinja za dom neprecenljive vrednosti.

Kako dobim moža

Devčicam, ki si ne znajo dobiti moža, naj zaupam način, ki jim utegne pomoči do uspeha. Trik ni moj, ampak moje žene, a jaz sem bil samo — dolgo je že tega — njegova žrtev.

Moj ženi je bilo takrat ime Anica Koprivnikova, a človek bi rekel, da se imenuje Afrodita, tako lepa je bila. Ali, kakor sem rekel — dolgo je že tega!

Večna uganka mi zato ostane, da navzlic vsej svoji lepoti z osemindvajsetimi leti še ni bila poročena. Bila je mogoče preizbirna ali prerazumna. Prebogata ni bila, to mi lahko verjamete. Tudi jezikček ji je dobro tekkel in česar se je lotila, je imelo glavo in noge, ali pa naknadno — podplutbe...

Ko je tedaj dosegla osemindvajseto leto, ne da bi bilo komu res do tega, da jo popelje pred oltar, je sama pri sebi trdno sklenila, da nekaj stori, kar naj dovede do zaroke. In kaj je storila?

Šla je v trgovino, kupila rožnat pismen papir, ga parfumirala z vijolicami, sedla za mizo, zamišljeno nekaj časa grizla peresnik in naposled napisala ljubavno pismo.

„Komu pa pišeš?“ jo je vprašala mama.

„Oh, samo prijateljici!“

Pisala pa je prijatelju in ta prijatelj sem bil na žalost jaz.

„Dragi prijatelj,“ tako mi je pisala, „jako bi me veselilo seznaniti se z Vami. Če utegnate, me počakajte jutri popoldne ob štirih na križišču Bleiweisove ceste in

Nunske ulice. Imela bom belo rožo in me lahko mirno nagovorite.

Pisma ni oddala na pošto, ampak ga je hote izgubila na prometni cesti, kjer je prilika, da ga najde za zakon zrel mož. In ta mož, tako je sklenila Anica, ima postati njen mož.

Nesrečen slučaj je hotel, da sem bil to ravno jaz. Ali pa je bila usoda, da sem pobral in čital pismo, namenjeno po mojem mnenju nekemu čisto tujemu človeku in pisano od čisto tuje osebe. In kljub temu, da mi vse zadeve ni bilo treba biti mar, sem šel na določeni kraj, za kar me je Anica upravičeno kaznovala. Namestu da bi me bila namreč odslovila, se je namišljenemu prijatelju takoj odrekla in kmalu sem bil njen zakonski jetnik, ki nima pravice za svobodno kretanje.

In prav mi je bilo! Zakaj pa sem pihal, ko me ni peklo.

Sicer pa, kakor sem rekel — trik je dober in ga kar najtopleje priporočam devčicam, ki se jih že rja prijemlje. Radovedne moške pa zaklinjam in prosim, da se ga ogibljejo!

Vsakemu svoje

Ko je Bog ustvaril žene, so se bridko pritoževale čes, da so manj vredne od moža. „Njemu si dal moč — to je vzrok, da smo njegove sužnje.“

„Sužnje?“ se je nasmehnil Stvarnik. „Možite se! Če sem dal možu moč, sem dal vam z vijačo. Uporabljajte jo pravilno in izkazalo se bo, kdo je šibkejši.“

S tem odgovorom so bile zadovoljne in se od tistih dob ravnaajo po Gospodovem navodilu.

Največje pogreške zakonskega moža

1. Negalantnosti žena nikdar ne odpusti.
2. Velika napaka je, če se mož ne zanima ne za dom, ne za ženo, zakaj izključno zanimanje za poklic žene ne zadovolji.
3. Prevelika ljubeznjivost nasproti drugim ženam.
4. Če stika po kuhinji.
5. Prevelika štedljivost, ki meji ob skopost.
6. Pretirana redoljubnost spravlja ženo v obup.
7. Ljubosumni in občutljivi možje ustvarijo doma pekel.
8. Zelo nepriljubljen je mož, ki vedno vse najboljše ve in hoče imeti vedno zadnjo besedo.
9. Bodi vedno točen! Če pa ti kdaj ni mogoče priti o pravem času, obvesti o tem domače.
10. Ne godrnjaj na ženo pred drugimi: nič je bolj ne žali in ne jezi. Narobe: v družbi se vedno zavzemi zanjo, tudi če nima prav.

Takt

Prirojen mora biti in se na žalost ne da pridobiti po kakih pravilih, zato si ga tako težko prisvojiš. Najboljša pot do nje ga je še samozatajevanje.

Športne čepice

v največji izbiri na drobno in debelo, perilo, trikotaža, nogavice, kravate itd. Najcenejši nakup pri

A. PRESKER, Ljubljana

Sv. Petra cesta.

30

Takten človek je vedno skromen, obziren in vljuden. Le s takim človekom je skupno delo prijetno ter uspešno; ničesar ne občutimo mučnejše kot netaktnost. Takt je najfinejša umetnost, je ono, kar nam podeli duševno plemstvo.

Zalibog pa je takt dandanes zelo malo znan. Naša mladina je nezmožna podrediti se in ukloniti svojo voljo drugemu na ljubo. In s tem škodi pred vsem sama sebi. Zakaj najbolj vtis v družbi napravi le takten človek. Samo on ustvari v javnem življenju, družbi ali družini prijetno, mirno in zato tudi zadovoljno sožitje.

Netaktnost ne hodi vedno roko v roki z neizobraženostjo; narobe, ravno visokostojajoči ljudje ali pa tako zvani „originali“ mislijo, da smejo druge s svojimi neumestnimi ali brezobzirnimi domislicami žaliti.

Neobhodno potreben pa je takt ženi, ki doseže bodisi v družbi, v lastnem domu ali nasproti možu z obzirnostjo in dobrohotnostjo več kakor s samovoljnostjo.

Z eno besedo: taktnega človeka vsak spoštuje.

Moda

„Nimam prave obleke!“

Spočetka se smehlja mož tej pripombi svoje žene, smehlja se dobrohotno in upa, da bo v globinah svojih omar vendarle našla še kaj primerne.

Pa pride vabilo v hišo in vsi se že vselej prijetnega večera, ko omeni žena, da nima prave obleke za to priliko. Ker pa možu ta opazka njegove družice ni nova, se ne zmeni kaj zanjo. A žene ne odpraviš tako izlahka. Z vneto prične razlagati, koliko let že nosi isto obleko, kolikokrat si je to ali ono že premenila, skratka zadeva postaja čedalje resnejša, in mož naposled izjavi, da se mu zdi novi izdelek popolnoma odveč. Toda česar niso dosegla ženina dokazovanja, izprosi jo njene solze in mož popusti, misleč da je z novo obleko vse opravljeno. Pozabil pa je, da je pravo žensko bitje prepojeno s čutom za skladnost barv in oblik ter je treba zato k novi obleki še marsikaj drugega, kar mu v mislih izvabi marsikatero kletvico...

Če pa vidi kako lepa, elegantna in mlada je žena v novem, kako zbujajo pozornost med povabljenici, ki mu jo zavidajo — tedaj so vsi izdatki pozabljeni. Izvrstne volje je in večer mu mine prijetno.

In kaj je vzrok temu? Edino ženina ugotovitev, da nima obleke. Seveda prepogosto se to ne sme ponavljati! Sicer pa: ali je ženam kdaj dovolj oblek?

Na
drobno!

F. M. SCHMITT, Ljubljana

Pred Škofijo 2 — Lingarjeva 4

čevlji, športni predmeti, usnjeni izdelki, galanterija, pletenine, mila i. t. d.

Na
debelo!

Da bom še lepša

Plavolaske

Mnogo manj jih je od brinetk in zato so ponosne na svojo zlato glavico in nežno polt. Vendar pa morajo ravno plavolaske zelo negovati lase in kožo, ako hočejo biti ne samo plave, ampak tudi lepe.

Svetli lasje imajo neprijetno lastnost, da radi potemne in izgube lesk. Moramo jih zato pogosto umivati s kamelicami in redno krtačiti. Ogibati pa se moramo vseh sredstev, ki vzemo barvo, kakor n. pr. vodikovega superoksida, ki napravi lase puste in krhke. Tudi barva, ki jo dobe lasje od takih preparatov, se že od daleč razlikuje od prirodne barve, kar napravi jako slab vtis.

Polt plavolaske je zelo občutljiva za vremenske izpremembe, hrano in toaletna sredstva. Izpostavljati je ne sme hudemu solncu in vetru, če pa to stori, naj jo vsaj prej namaže s posebno kremo.

Za kožo plavk tudi niso dobre zelo kisle, mastne in ostre jedi; najboljša je pred vsem mlečna hrana.

Zelo oprezna mora biti pri izbiri mila, pudra in kreme. Bolje je, da se glede tega obrne na kako dobro kozmetičarko. Oprezna naj bo tudi pri rabi rdečila, ker predeča lica kvarijo njeno vnanost.

Sicer pa so ravno barve tisto, kar plavki podčrta lepoto, ali pa ji jo vzame. Varuje naj se zato vseh živih, kričečih odtenkov, ki ubijajo njeno nežno lepoto, in naj ne izbere rumenkastih ali rumenkasto-rdečih tonov.

Le če se plavolaska temeljito neguje in pazi pri izbiri obleke, trakov itd. na barvo, ki naj podčrta njene naravne barve, bo uspešno tekmovala s kostanjko, ki jo sicer po učinkovitosti nadkriljuje.

V kraljestvu loncev

Mesni cmoki

4 dkg surovega masla dobro zmešaj; dodaj celo jajce, nekaj sesekljane mrzle pečenke, soli, popra, peteršilja, nekaj kapljic „Juhana“ ter jedilno žlico fine moke. Iz tega napravi cmoke ter jih zakuhaj na 11 osoljene mesne juhe.

Penaste in močnate jedi

Lahke sladke jedi so gospodinji in gostom dobro došle, ker jih ni težko pripraviti in gredo vedno v slast.

Karamelni sneg

75 gr sladkorja neprestano mešaj v kozici, dokler ne postane lepo rjav. V njem stopi 6-7 gr bele, zrezane želatine, namočene v pol skodelice rožne vode in pusti dobro premešano tekočino, da se shladi. 6 beljakov stepi v trd sneg in jih pomešaj s 25 gr sladkorja; nato jih tepi z želatinasto tekočino, dokler se ne začne mešanica strjevati. Daj karamelno peno v kalup, ki si ga izplaknila z mrzlo vodo, postavi jo na led, da se shladi, in jo nato zvrni na pladenj.

Ameriška pena

Štiri tablice bele in štiri tablice rdeče, razlomljene želatine razpusti v kozarcu mlačne vode, dodaj odrgnjeno lupino dveh citron in dve skodelici sladkorja ter pusti mešanico, da zavre. Nato jo pomešaj z dvema kozarcema mrzle vode in jo takoj precedi skozi sito v večjo skledo. Ko se

Kaj obetajo kini

Nekateri ljubljanski in podeželski naročniki „Romana“ so nam izrazili željo, naj bi uvedli v našem listu filmsko rubriko. To namero smo ob ustanovitvi lista že sami imeli in le zaradi obilice posla je doslej še nismo utegnili izvesti. Tudi je bilo treba prej urediti nekatere stvari načelnega značaja. Gg. naročniki in čitatelji bodo razumeli, da nam bodo pri urejevanju te rubrike morali biti merodajni povsem drugi vidiki kakor n. pr. dnevnikom ali filmskim listom. Pred vsem obljubimo, da ne bomo z rubriko prav nič oškodovali

Telefon 2124

Telefon 2124

ELITNI KINO MATICA

Najlepši in najudobnejši kino,
ležeč v centru mesta.

Predvaja premijere največjih
in najboljših velefilmov.

Izvrstna godba.

Spored prihodnjih dni:

Žena brez sramu

Greta Garbo in John Gilbert.

Beg od ljubezni

Jenny Jugo in Enrico Benfer.

Melodija krvi

Charles Farrell in Mary Duncan.

Modri demant

Conrad Nagel in Lena Malena.

onih naših čitateljev, ki si žele v prvi vrsti pripovednega štiva in bi se utegnili z uvedbo katerekoli nove rubrike čutiti pri-krajšane; zakaj skrbeli bomo, da bomo tudi tu kar najzanimivejši, pri tem pa kar moči kratki in nevsiljivi. Kakor že naslov pove, hočemo v rubriki čitatelje pred vsem informirati o filmih, ki jih kini obetajo; da bomo mogli to nalogo vestno izpolnjevati, je nemalo zasluga ljubljanskih kinov, ki so nam obljubili, da nam bodo dajali

ohladi, prideni sok treh ali štirih citron (najbolje je, da ga precediš skozi sito) in nato tepi mešanico, da postane gosta kakor stepena smetana. Šele zdaj ji primešaj trdo stepeni sneg iz treh beljakov. Mešanico deni v mrzlo izplaknjen kalup, ki ga čez štiri ure zvrni. Kozarček maraskina, ki ga dodaš jedi, preden jo stepiš, bo še poboljšal okus.

Smetanova piramida

½ litra sladke smetane postavi na prav mrzel kraj in jo nato stepi, da postane gosta. Pomešaj jo s 1½ skodelico drobno nastrganega leca, prida nekaj vaniljnega sladkorja in ¼ funta navadnega sladkorja ter nakopiči peno na skodeli v obliki piramide. Obloži jo kroginkrog z okapanim

na razpolago potrebni material, za kar se jim na tem mestu iskreno zahvalimo.

Naposled ne bo odveč, če izrečno po-udarimo, da bomo filmsko rubriko vodili strogo objektivno in nepristransko.

Uredništvo.

Žena brez sramu. (Premijera v Elitnem kinu Matica.) Med one zelo redke ameriške filme, ki se ne končajo s poljubom in poročno zvezo obeh glavnih igralcev spada tudi ta film. Naslovno vlogo igra Greta Garbo z Johnom Gilbertom — a poleg njiju Dorothy Sebastianova in Lewis Stone.

Za razliko od dosedanjih filmov, v katerih je igrala Greta Garbo vloge žen, ki so postale žrtve svojih nebrzdanih strasti, postane v tem filmu Greta žrtev svoje velike ljubezni. Ljubezni do svojega edinega izvoljenca srca, kakor tudi ljubezni do svoje okolice in svojih bližnjih. Ona žrtvuje vse, da bi osrečila druge in da nikakor ne bi onesrečila onih, katere ljubi. Družba jo razume vse krivo in jo smatra za pokvarjeno ženo od trenutka naprej, ko je njen mož v poročni noči izvršil samomor pod najmisterioznejšimi in nepojmljivimi okoliščinami. Vzrok te smrti ostane tajen vsem, razen mladi ženi, katera te tajnosti kljub svoji škodi ne izda živi duši. Preda se svoji žalostni usodi, beži od kraja do kraja, išče vsepovsod pozabljenja in utehe, doživlja pustolovščine,

KINO IDEAL

SPORED:

Strica Toma koča

velfilm po znamenitem romanu istega imena.

Izginila je oporoča

Film največjih senzacij. V glav. vlogi CARLO ALDINI

Radža

Monumentalen orientalski film z JETTO GOUDAL

sadjem, pokaplaj to sadje prav zmerno s kakim finim likerjem in potresi piramido z drobno nastrganimi sladkimi mandeljni, med katerimi naj bo ravno toliko grenkih, da je čutiti okus po njih.

Pečena mrzla jed

¼ funta žličnih piškotov zloži v porcelanast kalup, vmes pa devlji majhne množine sadne mezge. ½ litra mleka zavri s ¼ funta sladkorja in vaniljo in stepi z osmimi rumenjaki, da se napravi pena. Shlajeno mešanico polij po piškotih, deni na to sneg iz beljaka, ki si mu primešala 50 gr zmelega sladkorja in malo citronovega soka, ter postavi kalup v pečico, da se jed lepo svetlorjavo opeče.

pada v naročje slehernemu, nad katerim najde trenutno dopadajenje — ali ljubi le enega, edino njega, kateremu se je morala odreči. Družba jo žigosa s sramotnim žigom „Žena brez sramu“ a ona se ne zme ni za to in z mirno vdanostjo nosi svoj priimek v svesti si svoje nedolžnosti in čistosti duše. Hodi po svetu, ne meneč se za nikogar, niti ne zahtevajoč onega, do česar ima svoje svete pravice. Toda usoda zahteva od nje še več — njeno lastno življenje, in tudi to žrtvuje Greta z veseljem, da osreči druge ljudi.

Greta je v tem filmu dala mnogo več kakor v vseh svojih prejšnjih delih.

Frp.

Strica Toma koča. (Premijera v kinu Ideal.) Filmov, kakršen je Strica Toma koča, je bilo posnetih doslej le bore malo. Kaj malo filmskih del opisuje na tako mogočen način in tako prepričevalno muke črnih trpinov, sužnjev. Bič in kletev, to je bil edini način govorjenja s temi ubogimi stvori vse dotlej, dokler ni veliki ameriški predsednik Abraham Lincoln ukinil suženjstva in proglasil enakosti vseh podanikov pred zakonom. Manuskript za ta film je pisan po slovitem in po vsem svetu največ čitanem istoimenskem romanu ameriške pisateljice Harriet Beecher Stowe. Zaradi lepe tendence filma so zlasti podčrtani ganljivi momenti, ki vzbujajo v gledalcu najlepše razpoloženje. Med igralci sicer ne najdemo nikakih znamenitih imen, a kljub temu so vsi prav dobri — njih igra naravna in prepričevalna. Črncem, ki igrajo v tem filmu prve in glavne vloge, se moramo kar čuditi.

KINO DVOR

TEL. 2730

LJUBLJANSKI

Najnižje cene!

Sedeži samo po

4.—, 6.— in 8.— Din

poleg tega vsak dan ob 4., v nedeljo in praznikih ob 1/2 11. dop. in ob 3. popoldne vsi sedeži

po 4.— Din.

Lako sedete kamor hočete!

Najnovejši filmi!

Jazzband!

čuditi dovršenosti in virtuoznosti, kako podajajo svoje tipe. Film ima simboličen konec. Stric Tom umre — podleže mukam, katere je moral dati dober in poštenega srca pretrpeti. Leži pred hišo — iz okna prvega nadstropja pa pade njegov kruti gospodar — pijan! Bivši suženj in bivši gospodar ležita drug ob drugem — v smrti smo si vsi enaki!

Film mogočno deluje na občinstvo!

Frp.

Priznanje. (Ljubljanski dvor.) V glavnih vlogah Pola Negri, Einar Hanson in Arnold Kent. Film prikazuje obupno življensko borbo lepega dekleta, ki ljubi bolnega slikarja. Da dobi denarja za zdravljenje, prodaja njegove slike in se pri tem seznani z bogatinom, ki jo zasnubi. Dekle se po hudi notranji borbi žrtvuje za slikarja in se poroči z bogatinom, samo da pride do denarja, ki ga potrebuje za siromašnega umetnika. Ljubosumnemu možu pomaga intrigant (Kent). V sili poseže obupana Pola Negri po revolverju in ustrelj zločinskega Kenta, ki ji je razrušil srečo. Pogumno prizna Pola Negri svoje dejanje, zakaj branila je svojo čast, ljubezen, svoje dete in moža. Pola Negri igra svojo vlogo prav dobro, a tudi ostali igralci so vredni partnerji velike umetnice.

„Za god sem dal svoji ženi biserno ovratnico. Mislite si, kako je bila vesela.“

„Verjamem. Ondan sem dal tudi jaz svoji nekaj za vrat.“

„Ovratnico?“

„Ne. Kos mila!“

„Zob moram izdreti,“ pravi zobozdravnik. „Napravim Vam injekcijo, da vas ne bo bolelo.“

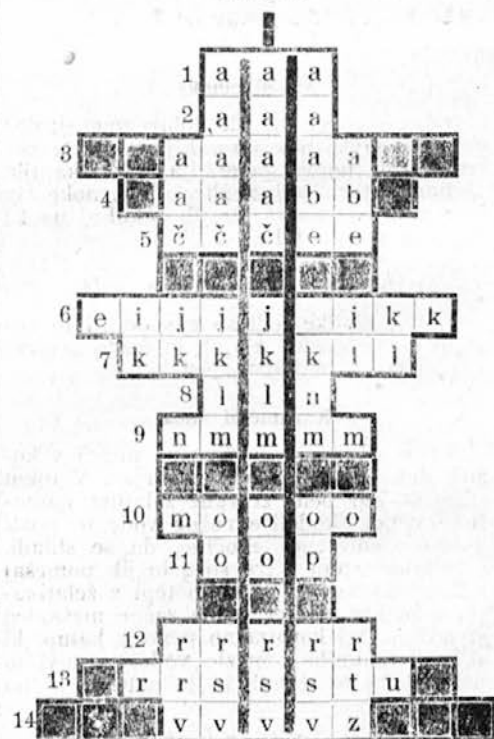
„To povejte komu drugemu, jaz sem sam zobozdravnik.“

David Rolins in Sue Carolova v letalskem filmu „K nebu, pod oblake“, ki ga bo igral prihodnji teden kino Ljubljanski dvor.

Svečnik

(Bajca)

Besede pomenijo: 1. pletenina; 2. orožje; 3. žuželka; 4. vladar; 5. ujeta; 6. mesto; 7. mesto; 8. žuželka; 9. mera; 10. vaški zdravnik; 11. rastlina; 12. roko-delec; 13. revež; 14. gorivo.

Navpično po sredi navzdol čitaš važno resnico!

Rex Beach:

Zlati demon

Pustolovni roman

Prejšnja vsebina: V nomejskih zlatokopih vre. Prišel je bil neki McNamara, politik, in kratko malo zasedel vse zlatokope, lastnike pa pregnal. Dejal je, da ima pooblastila za to od sodišča, češ da je treba na Aljaski, kjer sta dotlej vladala pest in revolver, uveljaviti zakone. In res je na videz v pravu; pomaga mu sodnik Stillman, nesamostojen starec, ki je docela pod njegovim vplivom.

Glenister in Dexty sta imela najbogatejši zlatokop v Nomeju; bil je eden izmed prvih, ki so postali plen „zakona“. Glenister se je izprva hotel upreti, videč, da se mu godi krivica; a spomnil se je besed Helene, Stillmanove nečakinje, ki mu je na vožnji v Nome rekla, da nikoli ne bi mogla spoštovati človeka, ki ne bi znal premagati zveri v sebi. Glenister jo ljubi; zaradi nje se premaga. Helen je prepričana, da ravna njen stric pošteno, in si ne more misliti, da bi bil McNamara slepar.

Razmere postajajo čedalje nevzdržnejše. Proces, ki ga je McNamara obljubil Glenistru in Dextryju, počiva; Stillman ne kaže volje, da bi skušal ustreči upravičnim zahtevam obeh zlatokopov. Treba bi se bilo zato obrniti na najvišje sodišče v San Franciscu, a kje vzeti denar za odvetnika? In tedaj se zgodi na zlatokopu Midasu nekaj nepričakovane: trije neznanci napadejo ponoči čuvaja in oropajo kotanje, kjer se zbira zlato, ter pobegnejo. Pri tem jih preseneti Helen, ki se je bila z McNamaro odpravila v kôpe, da si ogleda jame v obratu.

Deseto poglavje

PUSTOLOVKINA PREBRISANOST

Trije črnci so hiteli mimo kopov vzdolž globeli, dokler niso prispeli do kraja, kjer se reka deli. Tam so okrenili na desno in pognali konje na zapuščeno stezo tja do izvira malega pritoka in čez nizko gorsko sedlo. Preden so zapustili dolino, so ustavili upehane konje pri majhnem jezeru in si izprali črne šminke z obrazov. Napeto so prisluškovali, a ker ni bilo od nikoder glasu, jih je napetost popustila. Ko se je zdanilo, so prekoračili z mahom porasli greben gorskega venca, razsedlali dva konja in skrili sedli med skalovjem. Simms se je zdaj ločil od obeh in odjezdil na jug proti mestu, Glenister in Dexty pa sta raztovorila nekaj vreč s preobremenjenih oslov in jih naložila konjem na sedla ter se peš napotila proti vzhodu, vodeč konje za povodec.

„Če se vse srečno izteče,“ je rekel Dexty in oprezoval okoli sebe, „bi z največjim veseljem še dalje opravljal ta posel. Stavim kaj, da prineso jutrišnji listi divje članke.“

„Rad bi vedel, kaj je Helen tam iskala,“ je zamišljeno odvrnil Glenister. To srečanje ga je bilo vznemirilo

bolj od vsega drugega. Neprestano se mu je vsiljevala slika Helene, kako stoji pred njim, a on meri s puško nanjo. Če kdaj zve, kdo je bil ta neotesanec! Ob misli na to se je stresel.

„Veš, Dex, to dekle bi vzel za ženo.“
„Bi vzel?! Pazi rajši na McNamaro!“

Gospa trafikantka! Gospod trafikant!

Prodaja našega lista je za Vas vir dohodkov. Podvojite jo in podvojili boste svojo korist!

Zakaj se zadovoljujete z nekaj dinarji, ko lahko zaslužite, kolikor hočete?

So trafike, ki prodajo desetkrat več od Vas. Kadar bo Vašega dobička 100 Din, bo njihovega

1000 Din!

Ali jim nič ne zavirate? —Posnemajte jih!

IMEJTE »ROMAN« NA VIDNEM MESTU

**Čitajte ga sami.
IN PRIPOROČAJTE GA
VSAKOMUR**

na podlagi lastne izkušnje!

Kupec hoče, da mu prigovarjate! On bi kupil, a čaka, da ga pregovorite!

Agitirajte! S tem ne koristite samo nam, ampak še bolj sebi, ker navežete kupca nase in povečate svojo splošno prodajo.

Vzemite denar, ki Vam ga vsiljujemo!

„Kaj?“ Mlajši je obstal in srepo pogledal drugega. „Kako misliš?“

„Stopi naprej in ne zadržuj konj! Saj nisem slep. Dobro vem, koliko je ura bila.“

„Nezmisel! Mož je lopov! Ne prenesem, da bi jo dobil. Saj ni mogoče. Ona ve, kdo je on. Ljubim jo tako zelo, da...“

Napravil je zgovorno kretnjo. „Tega ti ne razumeš.“

„Hm... Že mogoče. Toda on je lep dečko in kar se tiče vedenja, si pokraj njega pravcat teleban. Pogumen je tudi. Te tri lastnosti so adut in osvoje skoro vsako kraljico v šahu življenja.“

„Naj le poskusi!“

V ranem jutru sta se jela spuščati navzdol po Nomejski dolini in prišla do obale, kjer sta imela pod vrhami skrito svoje orodje. Skrbno sta osnažila vreče. Roke so se jima tresle. Zlato je bilo debelo zrnato in mnogo roglatih žoltilih kep, ki so bile prevelike, da bi šle skozi sito, sta morala deti na stran. V loncih se je nabiral kup zlahtne rude.

Malo nato sta vsak po drugem potu odjezdila v mesto. Zunaj v luki je bil zasidran parnik „Roanoke“ in črn dim se je vil iz dimnika. Ravno se je vračal čoln, ki je bil vzel zadnje potnike na ladjo.

Glenister je pognal spenjenega konja na obrežje in vprašal brodarje, ki so pohajkovali tam okoli.

„Ne, prepozno je za parnik. Ravno se vrača poslednji čoln. Poglejte, ladja je že pod paro!“

Iz dimnika se je dvignil bel pramen in se pomešal s črnim dimom. In zdajci je zatulil zadnji signal.

Glenister je stisnil zobe.

„Brž, brž! Dajte mi najlažji čoln in najkrepkeše veslače. V petih minutah bom spet tu. Sto dolarjev, če pridete v pravem času.“

Obrnil je konja in oddirjal po močvirnatih cestah. Bill Wheaton je strašno klet, ko ga je vrgel iz postelje zaprašen neznanec. Odvetnik ni niti utegnil niti ni imel prilike, da bi se uprl, zakaj Glenister je pograbil njegove kovčge in vrgel vanje šop listin, ki so ležale na mizi.

„Požurite se, mož!“ je zakričal nanj, ko je odvetnik kakor preganjan kunec begal po pisarni sem in tja. „Moj Bog, ali spite? Tak zbudite se že vendar! Ladja odhaja!“

Še vsega zaspanega je Glenister vlekel Wheatona s seboj na obalo, kjer se je zbirala množica ljudi, ki so radovedno pričakovali tekme. Skočila sta v čoln, ki ga je na tucate prijaznih rok pomagalo potisniti v vodo.

„Upam, da nisem ničesar pozabil,“ je sopol Wheaton, natikaje si suknjič. „Snoči sem bil že pripravljen, a vas nisem mogel nikjer najti. Mislil sem, da ste načrt opustili.“

Glenister je naganjal veslače, da jim je pot udarjal iz srajc. Bili so nekako na sredi med obalo in ladjo, ko je Wheatonu ušel krik in se je Glenister preklinjaje ozrl: „Roanoke“ se je počasi zgenila.

Glenister je pograbil prvi drog, ki mu je prišel v roke, obesil nanj suknjič in jel mahati z njim, da bi zbudil na ladji pozornost. Veslači so podvojili napor, a nič ni kazalo, da bi jih bili na parniku opazili. Že so hoteli spehani prestat, tedaj pa je ladja

dala signal in naslednji trenutek jim je udaril na uho slaboten brizg. Glenister si je otrl znoj s čela in se nasmehnil Wheatonu.

Ko sta četrť ure nato stala v zibajočem se čolnu ob parniku, je predal odvetniku težko mošnjo.

„Evo vam denarja, Bill. Ne vem, koliko je, a mislim, da bo dovolj za proces. Bog z vami! Vrnite se kmalu!“

Mornar jima je vrgel vrv, po kateri je Wheaton splezal na palubo.

„Važna stvar!“ je pojasnil oficirju na poveljniškem mostiču. „Vladne zadeve.“

Stroji so zamolklo zabobneli in velika ladja se je premaknila.

Ko je skočil Glenister na suho, ga je poklicala Helen. Ležala je na pesku in se solnčila. Mladi mož si ni dal dvakrat reči; z vzdihom, ki je prav tako utegnil izvirati iz zadrege kakor iz utrujenosti, se je spustil v topli pesek.

„Opazovala sem vas, ko ste veslali za stavo,“ je začela. „Bilo je zelo razburljivo in sem palec tiščala.“

Tiho se je nasmehnil.

„Zakaj ste hiteli za ladjo? Jaz bi bila opustila.“

„Jaz nikoli ne opustim, za kar sem se odločil.“

„Ali vas še nikdar niso prisilili? Me ženske se moramo marsičemu odpovedati.“

Pričakovala je, da ji poreče, da se ji ne bo nikoli odpovedal — to bi bilo v skladu z njegovimi prejšnjimi besedami. A on je molčal. Ni prav vedela, ali ji je tak bolj pogodu kakor tedaj, če drzno sili v njo. Glenistru je bilo slast, da je smel po tej viharji noči počivati zraven deklice in uživati njeno bližino. Videla je, kako je skrivaj gladil zgibo njenega krila.

Ko le ne bi bilo spomina na ono noč! Zdaj hoče tisto popraviti, si je dejala. Toda nobena ženska ne sme ljubiti moža, ki ji je kaj takega storil. — In vendar je zadrgetala ob misli, kako jo je s svojim telesom zaščitil v nevarnosti. Da ni takrat naglo in brez premisleka priskočil, bi se ji bil beg z okužene ladje ponesrečil, njeno poslanstvo bi se bilo izjalovilo — poginila bi bila.

„Ali ste čuli, kaj se je zgodilo s parnikom ‚Ohio‘?“

„Ne, preveč sem imel posla, da bi bil utegnil poizvedeti. Čul sem samo, da so zdravstveni uradniki proglasili nad ladjo karanteno.“

„Poslali so jo s posadko vred na Jajčni otok. Tam čaka že več ko mesec dni in bo ostala še vse poletje.“

„Koliko razočaranje za uboge vrage!“

„Da! In če mi ne bi bili pomagali, bi bila tudi jaz med njimi.“

„Kar sem storil, ni bilo kaj. Kdor se bori, mu je lahko. Težje je odreči se svoji lastnini in mirno gledati, med tem ko...“

„Ali ste zato tako ravnali, ker... ker sem vas prosila, da odložite svojo staro nrav?“ Kri ji je šinila v glavo.

„Da. Ni mi bilo lahko, ali...“

„O, hvala vam. Vem, da gre vse v redu in po pravici. Stric Artur ne bi krivice delal, a McNamara je mož časti.“

Obrnil se je k njej, da bi zinil, a se je udržal. Saj ji ni mogel povedati, kaj o n misli. Zakaj ona je verovala v svojega strica in njegove prijatelje.

„Ponoči sem bila na Midasu,“ je obrnila pogovor, „šele davi sem se vrnila. Drzen napad, ne?“

„Kakšen napad?“

„Kaj res še ne veste?“

„Ne,“ je odvrnil zmeden. „Bil sem še dobro vstal.“

„Vaš zlatokop so oplenili. Trije možje so okoli polnoči napadli čuvaja in izpraznili zbiralne kotanje.“

Njegovo hlinjeno začudenje se je videlo povsem pristno; obsipal jo je z vprašanji. A z zadoščenjem je ugotovila, da ji ni gledal v oči: zakrknjen lažnivec ni bil. McNamara je imel obraz kakor iz železa. Nehote ju je primerjala in mlademu možu zraven nje to ni bilo v škodo.

„Da, vse sem videla, je nadaljevala, potem ko mu je podrobno razpovedala. „Črnc me je hotel zvezati, da ne bi kričala, a je viteštvo v njem zmagalo. Bil je zelo vljuden črnc.“

„Kaj ste potem storili?“

„Izpolnila sem svojo besedo in počakala, dokler niso roparji izginili. Potlej sem alarmirala ves posad in poslala nizbrdo McNamaro in njegove ljudi.“

„Nizbrdo?“ je neoprezno vprašal Glenister.

„Seveda. Ali ste mislili, da bi bili roparji odjezdili v hrib?“

Pogledala mu je v obraz in on je pobesil oči.

„Ne, naši ljudje so hoteli ob reki navzgor, jaz pa sem jim svetovala narobe.“

Oči so se ji čudno iskrile in njemu je kri bobnela v ušesih. Poslala je ljudi v dolino! Zato jih tedaj ni nihče zasledoval! Morala je tedaj slutiti... morala je vse vedeti — — —

Glenistra je premoglo. Spet je v njem divje zaplala ljubezen, kričeč po besedah. Toda Helen je, čuteč, da ji položaj uhaja iz rok, vstala, da se vrne v hotel.

„Dobro sem jim videla v obraz,“ je še dodala, preden sta se razšla. „Prepoznala bi vse tri.“

Doma je Glenister našel svojega

starega tovariša, ki je skrbno odstranjeval vse dokaze nočne pustolovščine.

„Gospodična Chestrova naju je v noči spoznala!“

„Odkod veš?“ je vprašal Dextry.

„Pravkar mi je povedala. Mimo tega je poslala McNamaro in njegove ljudi v dolino, namestu v hrib. Zato smo tako srečno opravili.“

„Vražje dekle! Tak je tudi zdaj z nami! Sicer pa bi rad vedel, koliko sva izprala — stehtajva!“

Dextry je stopil k postelji in odgrnil odeje: štiri mokre, težke vreče iz losovine so ležale tam.

„Dvajset tisoč utegne biti s tem, kar sem dal Wheatonu,“ je precenil Glenister.

Tisti mah so se odprla vrata. Mladi mož je vrgel odejo nazaj, se obrnil, pograbil šestcevk, ki jo je bil Dextry odpasal, in skočil v prežo.

„Ne streljaj, dečko!“ je zavpil zasopel ženski glas. „Bože, kako ste vsi nervozni!“

Glenister je pobesil pištolo. Bila je Cherry Malottova, vsa zaripla od dolgega teka. Ni jima dala prilike za vprašanja; neutegoma je zapahnila vrata in brez sape hitela pripovedovati:

„Za vama so, dečka! Bolje bi bila storila, da sta pobegnila.“

„Kaj? Kdo?“

„Brž! Čula sem, ko sta se McNamaro in Voorhees pogovarjala. Nekdo je dejal, da sta vidva kriva napada na zlatokope. Zdaj prihajajo sem. Tekla sem po stranski ulici in gazila po močvirju. Zato sem taka!“ Zacopotola je z lično nožico in otresla jopico.

„Ne vem, kaj mislite.“ Dextry je vrgel tovarišu pomenljiv pogled. „Ničesar nisva zagrešila.“

„Potem je v redu. Hitela sem, da se pravočasno zmažeta, če bi bilo treba. Pravijo, da sta bila glavna povzročitelja snočnjega napada. So že tu.“

Pogledala je skozi okno, a moža sta se ji ozrla čez ramena. In res sta videla Voorheesa, McNamaro in še tri druge, ki so hiteli po ozki ulici.

Hiša je bila dokaj na samem. Beg je bil nemogoč, zakaj zadnja vrata so vodila v stepno močvirje, kjer so se noge udirale do kolen — in zdajci sta s te strani zagledala še šestega.

„Vraga, hišna preiskava bo!“

Kakor bi trenil, je Glenister odgrnil odejo, pograbil vreče in jih zavlekel v zadnjo sobo. A takoj se je spet vrnil: stanovanje je bilo strašno golo in nikjer kotička, kamor bi spravil dragoceni tovor.

„Saj sem ti rekel, da ga ne gre podcenjevati,“ je rekel Dextry, ko so se bližali koraki. „McNamara ni neumen.“

Bolje bi bilo, da sva bila zlato skrila kje drugje."

Napel je petelin svojega počrnelega revolverja in obraz mu je okamenel od neizprosne odločnosti.

Cherry Malottova je opazila, kako je Glenistov preganjan pogled odrenen v odločnost lovca na preži. Zdaj so bili pri vratih in nekdo je potrkal. Nihče v sobi se ni odzval.

Glenister je vrgel vreče na posteljo.

"Idi v zadnjo sobo, Cherry! Tu bo treskalo."

"Kdo je?" je vprašal Dextry skozi vrata.

Tedajci je dekle brez besede švignilo k peči, ki je stala mrzla v kotu. Preprosta peč: navpičen železen valj, v katerega od zgoraj vsipavajo premog. Te peči so na severu zelo razširjene. Cherry je privzdignila pokrov in videla, da je bila do četrtine polna pepela; potlej se je s pomenljivim pogledom obrnila h Glenistru. Razumel je; v trenutku so bile vse štiri vreče v peči. Drzni maneuver se je odigral tako naglo, kakor se je porodila misel v umni dekletovi glavici.

Nato je Glenister malomarno odprl vrata in spustil može noter.

"Ukaz imamo, da preiščemo hišo," je rekel Voorhees.

"Česa želite?"

"Zlato z Anvil Creeka."

"Prosim!"

Naglo so pregledali prvo sobo in prebrskali sleherni kotiček. Niti mar jim ni bilo deklice, ki jih je ravno dušno opazovala, in tudi ne starega Dextryja, ki jih ves čas ni spustil iz oči. Glenister se je videl malomaren in brezskrben.

McNamara je vodil preiskavo. Prejšnja ironična vljudnost mu je izgini-la z obraza. Bilo je, kakor bi ga bil poraz docela vrgel s tira. Krinka mu je bila pala z obraza in pod njo se je kazala prava podoba njegovega značaja — samoljubnost, oholost, krvoločnost.

Nepozvanci so vse pretaknili in Cherry Malottovi je več ko desetkrat zastalo srce. Naposled so prišli tudi do peči. Voorhees je dvignil pokrov in pogledal noter. Tisti mah je deklica presunljivo zakričala in se vrgla na Dextryja. Sodni uradnik se je obrnil.

"Ne! Ne!" je zakričala na starega. "Hladno kri, Dex, drugače vam bo še žal... Saj so že pri koncu."

Uradnik vobče ni videl, da bi bil Dextry napravil kako sumljivo kretnjo.

Prav takrat je planil McNamara ves besen iz zadnje sobe.

"Pusti jih, naj vohajol!" je rekla deklica. Dextry jo je samo neumno gledal. "Hladno kri, he nikar se ne prena-gliti!"

Voorhees se je počutil zelo neugodno; ko je videl srdite oči obeh mož, ga ni kar nič več mikalo, ostati še delj v tem eksplozivnem stanovanju, čigar stanovalci bi mu vsak trenutek utegnili poslati luknjo v hrbet.

"Tu ni nič!" je sporočil.

Politik se je zdaj prvič obrnil na zlatokopa:

"Zaporno povelje imam in bi vaju najrajši kar s seboj vzel. A čuvajta se, ne uideta mi!"

S temi besedami je stopil proti vratom. Voorhees je odpoklical straže in odšel za njim.

"Cherry, ti si zlato! Dvakrat si naju rešila. Voorheesa si ravno o pravem času odvrnila. Srce mi je hotelo razgnati, ko je pogledal v peč — a potem bi se bil Dextryju najrajši na glas zagrohotal."

Impulzivno je položil roke Cherry na ramena. Pod njegovim dotikom je vztrepetala in svilenle trepalnice so se ji pobesile. Kakor podoba sladke ženskosti je stala pred njim. Zardela je nalik mlademu dekletu in se plaho, pretrgano zasmejala. A zdajci se je vzravnila; njen glas je postal spet vesel in brezskrben in z lic ji je izginil prejšnji škrlat.

"Nista mi zaupala, kaj ne? Nu, videla bosta, da so stari prijatelji še zmerom najboljši."

Enajsto poglavje

McNAMAROVA NEPOPUSTLJIVOST

Neprijazen siv dan z dežjem in svinčenimi oblaki je dobro izražal Glenistrovo čemerno razpoloženje.

Ves prejšnji mesec, ko je čakal vesti od Wheatona, mu je bilo kakor psu na verigi. Ta negotovost, to brezdelno čakanje z zvezanimi rokami!

McNamara ni razen svojim delavcem nikomur dovolil vstopa v jame. Pristal ni niti na to, naj se proces pospeši; dogovorjenost med Stillmanom in upraviteljem je bila zdaj že kar javna. A čeprav si je bil politik prilastil vse bogate kope v okraju in jih izrabljaj po svojih ljudeh, dosti prebivalcev Nomeja še zmerom ni izpregledalo vse sramotnosti njegovega ravnanja.

Tisti dan se je proti poldnevu, ko so se oblaki nekoliko raztepli, pojavil nad meglenim obzorjem oblak dima: izkazalo se je, da je parnik. Z daljnogledom je Glenister prepoznal "Roanoke". Minevale so ure, Glenister si je skušal najeti barko, toda čolnarji so odkimali.

"Prehudi valovi! In voda je premrzla, da bi človek utonil v njej."

Vsak dan je pomenil zanj šumo dolarjev, a bilo je, kakor bi se bila še priroda zarotila proti njemu; zakaj po-

noči je spet potegnil veter in ko je na-počilo jutro, je parnik odplul v varstvo Smuškega otoka, več milj na zapad. Morje se je divje razpenjeno zaganjalo v obal.

Razširila se je bila govorica, da je na ladji Bill Wheaton s sodno odredbo, ki naj bi napravila konec McNamarovemu gospodstvu. Tako je vseobče razburjenje še naraslo. McNamara je prenesel svoj denar v "Banko za Aljasko" in vse je bilo uverjeno, da bo tam prišlo do boja. Zakaj nihče ni verjel, da bi si samozvanec brez ugovora dal vzeti zaklade.

Tretje jutro se je ladja zasidrala zunaj pred mestom in zdajci so opazili, da je spustila rešilni čoln. Obal je bila polna radovednežev.

"Hm, nevarno bo!"

"Bodimo pripravljeni, da ga potegnemo na suho," je nekdo svetoval.

In res je čoln zgrabil ogromen val in ga vrgel proti kopnini. Na stražnjem delu čolna se je dvigala žilava postava Billa Wheatona, a obakraj njega sta se dva mornarja z vesli borila proti elementom. Bili so že skoro izven nevarnosti, tedajci pa se je dvignil velik val in jim strmoglavil na glavo. Množica na obrežju je vzkričnila. Čoln se je zazibal, zdrsnil nazaj v razjarjeno žrelo oceana in že je izginil v valovih.

Možje so se vrgli v vodo; že naslednji val jih je zalučal nazaj med skalovje. Nekaj pogumnih je potegnulo na kopno telo, od katerega je v potokih curljalo. Bil je mornar; stresel si je vodo iz grive in se zasmel, ko je prišel do sape.

Malce vstran so reševalci ulovili brezoblično človeško telo, ki so ga naplavili valovi. Bil je drugi mornar; val ga je bil vrgel ob čoln in mu razbil lobanjo.

O Wheatonu niti sledu.

Glenister je bil prvi priskočil na pomoč. Privezal si je vrv okoli pasu in čeprav so ga valovi premetavali sem in tja, je vendar priplaval do razbitine, a tudi tam ni našel odvetnika. Pregledal je v naglici, kolikor je mogel, potem pa ga je val odtrgal in izpljunil na breg. Ves omamljen se je obrnil nazaj, da bi novič začel boj, tedaj pa se je dvignil prevrnjeni enojambornik in se vzravnil: pod njim je bil Bill Wheaton, ki je hlastno pograbil za rešilno vrv. Potegnili so ga na suho.

"Opravil sem," je vzkliknil zmago-slavno in globoko zasopel. "Vse je v redu, Glenister! Vedel sem, kaj pomeni za vas vsako zakasnenje in zato se nisem ustrašil valov."

Drgetal je kakor šiba na vodi in bi bil pal, da ga ni mladi mož prijel okoli pasu in odvedel s seboj v mesto.

„Obrnil sem se na najvišje sodišče v San Franciscu,“ je pozneje pripovedoval, „in dosegel začasno odredbo proti Stillmanu. Odlok imam, ki zapoveduje McNamari, da takoj izroči zlatokop Midas in vse zlato, ki si ga je pridobil. Kaj rečete? Dosegel sem več, kakor sem se mogel nadejati.“

Glenister mu je nemo stisnil roko. Vendar je bilo že konec čakanja in miroljubna popustljivost, ki mu jo je svetovala deklica, se je le izkazala za boljšo. Zdaj je lahko z neoskrunjeni rokami stopil pred njo. Kôp je bil spet njegov! Položi ga ji pred noge in ji še enkrat prizna svojo ljubezen.

„Vesel sem, da se nisem takrat uprl,“ je rekel. „Zdaj dobimo nazaj zlatokop in ž njim ves denar — to se pravi, če ga ni McNamara že spravil na varno.“

Ko sta listine oddala na sodniji, sta moža odšla v McNamarovo pisarno. Vljudno ju je pozdravil.

„Čul sem, da ste davi meli smolo, gospod Wheaton! S čim vam lahko postrežem?“

Odvetnik je naglo obrazložil položaj in sklenil:

„Pred desetimi minutami sem oddal prepise teh odredb pri sodišču in zdaj vas pozivam, da vrnete zlatokop Midas gospodoma Dextryju in Glenistru in predaste ves zlati prah, ki ga hranite v banki. Tako veljva odredba.“

Predal je listine McNamari, ki jih je, ne da bi jih bil vobče pogledal, položil na mizo.

„Tega ne storim!“ je rekel mirno.

Da je dobil klofuto, bi odvetnika ne bilo bolj osupilo.

„Kaj... vi...“

„Tega ne storim, sem rekel,“ je ponovil McNamara ostro. „Kaj menite, da sem se spustil v boj, ne da bi se bil pripravil na vse? Začasne odredbe... ha, ha!“ Dlesknil je s prsti.

„Bomo videli, ali se boste pokorili ali ne,“ je rekel Wheaton. Zdaj pa naglo k sodniku,“ je dodal, ko sta bila z Glenistrom zunaj.

V bližini hotela „Pri zlatih vratih“ sta zagledala McNamaro, ki je bil ravno stopil v hišo.

„To ni dobro znamenje,“ je menil Glenister. „Lopov je namazan z vsemi mazili.“

Četrť ure sta morala čakati, preden ju je sodnik sprejel. Seveda sta našla pri njem McNamaro. Stillman se je bil v zadnjem času strašno izpremenil: lica so mu upala, sleherna črta na njih je izdajala nestanovitnost. Zlatokopa sta dobila vtis, da ga dvoumna vloga, ki jo igra, tišči k tlom.

Stillman je površno pregledal papirje.

„Žal mi je,“ je rekel nato, „prisiljen

sem dvomiti o pristnosti teh dokumentov.“

„Bog!“ je zavpil Wheaton. „To so vendar overovljeni prepisi odredb vašega prizivnega sodišča. V njih boste našli, da nimate več pravice voditi proces in da morate takoj vrniti zlatokop in vse, kar je ž njim v zvezi. Pričakujemo od vas, da se uklonite tem odredbam.“

Stillmanov pogled je za trenutek švignil k molčečemu velikanu pri oknu.

„Odgovoriti vam moram, da ne nameravam v tej zadevi ničesar ukreniti.“

Wheaton je odrevenel in ni našel besed.

„Pravite, da so to overovljeni prepisi. Kako naj se o tem prepričam? Podpisi utegnejo biti ponarejeni. Morate vse sami podpisali.“

Odvetnik je prebledel, a Glenister ga je potegnil iz sobe.

„Pojdiva! Naj pride stvar pred javno sodno razpravo. Nemara da se bo tedaj izpametoval. McNamara ga je hipnotiziral, vendar ne bo imel poguma upreti se ukazom najvišjega sodišča.“

„Mislite? V San Franciscu so mi marsikaj pripovedovali, marsikaj, česar nisem mogel verjeti, a kaže, da bo le res. Sodniki se kar tako ne upro navodilom njim nadrejenih instanc!“

Šla sta v odvetnikovo pisarno, a ni sta še bila dolgo tam, ko je planil v sobo dolgi Simms.

„Naj jih hudič!“ je zasopihal. „McNamara je šel dvigniti zlato iz banke.“

„Kaj naj to spet pomeni?“

„Ravno grem v banko, da si dam stehitati nekaj kremenjakovih kep. Ko tako čakam, stopi noter McNamara. Ni me videl, ker sem bil v drugi sobi, a spoznam ga po glasu: „Brž, sem z zlatom, ki sem vam ga dal shraniti v blagajni.“

„To moramo preprečiti. Če dela z nami tako, tudi Švedom ne bo prizanesel. Simms, steci naglo v njihov klub in jim vse povej. Če si vzame zlato, živ krst ne zve, kam bo ž njim. Stopite z menoj, Bill!“

Glenister je pograbil klobuk in planil iz sobe, Bill in Simms pa za njim.

Da je dolgi Simms dobro opravil njegovo naročilo, se je takoj pokazalo: tik za njima so prišli Švedi in ž njimi še drugi instinktivno čuteč, da se dogaja nekaj nenavadnega. Čakalnica je bila mahoma polna.

Presenečeni uradniki so prestali z delom, železna vrata blagajne so se s treskom zaloputnila in blagajnik je segel za pas, kjer je imel revolver.

„Kaj je?“ je vprašal osorno.

„Z McNamaro želimo govoriti!“ je odgovoril Glenister.

Pojavil se je ravnatelj banke in Glenister ga je ogovoril skozi debelo železno mrežo.

„Ali je McNamara v vaši sobi?“

Nihče ni mogel reči, da bi bil kdaj slišal Morehousa lagati.

„Da, gospod.“ Govoril je počasi v blagoglasnem narečju Virginije, ki mu je bila domovina. „Kaj želite?“

„Čuli smo, da hoče odnesti naše zlato, a tega ne dovolimo. Recite mu, naj se ne skriva po pasje.“

Tisti mah se je poleg ravnatelja pojavil politik. Govorila sta šepetaje. Nestrpnost množice je čedalje bolj naraščala. Eden je zavpil: „Sami si ga poiščemo!“ In hrup, ki je sprejel te besede, je bil kakor znamenje za boj.

Morehouse je dvignil roko.

„Možje, gospod McNamara pravi, da nima namena dotakniti se zlata.“

„Potem ga je že vzel!“

„Ne!“

McNamara se je hitro odločil. Ne bi bilo pametno razdražiti ljudi. Čeprav je prvotno imel namen vzeti zlato s seboj, se mu je zdaj vendar zdelo pametnejše, da ga pusti tu. Saj lahko pride drugič. Za vrati, pred katerimi je stal, je bilo tri sto tisoč dolarjev — stehatnih, v vrečah, zapečatenih — pripravljenih, da jih vzame iz varstva tega Virginijca, ki se je zaman trudil pridobiti si njegovo zaupanje.

Videč razjarjene oči za mrežo, je začutil, da gre zdaj za res. Kri mu je vzkipela; s tolikim odporom ni bil računal. Vendar se ni hotel kar tako ukloniti. Vedel je, da mu ljudje že lepe pogin in da je Glenister njih vodja. Prvič je videl zlatokopa v toli razgaljenem sovraštvu. Nemogoče, da bi bilo to samo pohlep po mrtvi kovini. Zdajci mu je prišla misel.

„Nu, Glenister,“ se je zarogal, „ali se niste upali priti sami, ali pa ste čakali, da me najdete v družbi dame?“

Tisti mah je odprl vrata za seboj in prikazala se je Helen Chestrova.

„Rajši ne pojdite z menoj, gospodična Chestrova! Ta mož bi utegnil... nu, vsekako ste tu na varnejšem. Oprostite, da vas ostavim.“

Hotel je mladega moža izzvati k nepremišljenemu dejanju ali vsaj pre nagljeni besedi in je računal s tem, da mora tolpi imponirati njegovo junaško vedenje: sam proti petdesetim.

„Stopite ven!“ je zarjovel Glenister. Pogled na deklico v družbi McNamare in njegovo psovanje sta ga bila spravila iz uma.

BORITE SE ZOPER „ŠUND“

s tem, da

ŠIRITE „ROMAN“!

Maurice Renard:

Da in ne

Da so vse enake, gospod Pointrat? Pravite, da so vse ženske druga drugi enake? Rečem vam: da in ne. In če dovolite, vam povem historijo, ki vam potrudi moje besede. Historijo, ki sem jo sam doživel.

Poslušajte, gospod Pointrat.

Nekega dne sem bil doma v pisarni in delal, ko stopi iznenada v sobo moja žena Lucija. Nu, to ne bi bilo nič takega; ali Lucija je vstopila na neki poseben način, saj veste, da človek instinktivno začuti, kadar je kaj „v zraku.“ In da je nekaj bilo, se je takoj pokazalo.

Lucija je bila takrat kaj zala in mladostno bohotna ženska. Ljubil sem jo do blaznosti — danes vam lahko priznam.

Lucija je tedaj vstopila. Videl sem, da je bila blede. Ni mi pogledala v oči; le mimogrede je njen pogled zdrsil po meni. Potlej pa je gledala stene, študirala strop in se zagledovala skozi okno — povsod so begale njene oči, samo na meni ne.

Bil sem kakor prikovan na stol, niti premakniti se nisem mogel. Strašna tesnoba mi je razganjala srce. Kaj se je zgodilo? Zakaj ta bledost, ta žalostni obraz, ta zlovesča brezbržnost?

Vprašanja so mi ostala v grlu. Kaj, za Boga, sem zagrešil, da je prišla Lucija k meni s takim obrazom? Kakšno dejanje mi je mogla očitati? Ničesar. Popolnoma ničesar! Vse, kar sem počel, vse, kar sem govoril, vse, kar sem mislil — kaj bi vam govoril: rad sem jo imel. Kaj so ji tedaj natvezli? Kakšne govorice so ji prišle do ušes?

Tedaj je izpregovorila, z glasom, ki ga je komaj iztisnila iz grla, in še hujša bledica ji je pokrila obraz.

„Marcel... govoriti moram s teboj.“

Mislite si lahko, s kakšnim obrazom sem jo pogledal. Strah jo je moralo biti. Sedla je bila, kakor da bi bila v posetih, in mi jela govoriti, pretrgano, zatikaje se, neprestano nervozno vrteč poročni prstan.

In veste, kaj je bilo?

Če bi mi bila strela udarila v glavo, gospod Pointrat, bi me ne bilo tako pretreslo. Ne morem vam povedati, gospod. Ne morem. Sedite v lepi solnčni krajini med samimi cveticami, a zdajci vam povedo, da je vse to sama utvara, fata morgana, in da ste v resnici v ledeni puščavi Aljaske. Vidite, zato vam ne morem povedati.

Lucija me je hotela zapustiti — evo, to je bilo. Prosila me je, zakli-

njala, naj jo razumem. Da nisva drug za drugega, mi je rekla. Strašno hudo ji je, da mi mora to povedati, vendar je njen sklep nepreklicen. Mnogo je o tem premišljala. Zanesljivo ji bom še hvaležen, da mi je odkrito povedala in me ni brutalno zapustila brez besede; da se je prišla osebno posloviti in mi ni kratko malo pustila pisma na mizi. Nadeja se, mi je rekla, da jo bom naglo pozabil in da bom skušal začeti novo življenje kakor ga bo začela ona...

Govorila mi je, dolgo mi je govorila. A jaz sem molčal. In čim delj sem molčal, tem bolj se ji je jelo zatikati, tem večkrat je premolknila, pričakujoč odgovora. Kako bi ji odgovoril? Bil sem obupan, ves svet se je bil zrušil okoli mene in vse mi je plesalo pred očmi... Kaj sem mislil takrat? Smešno, kam se mi je bila zapčela misel! Gospod Pointrat, mislil sem: „kakor pri Rabessonu“.

„Kakor pri Rabessonu“. Te tri besede so mi zaplesale pred očmi nalik ognjenim zvezdicam. In v ušesih mi je šumelo od njih kakor da bi mi brnel motor.

Tedaj prav tako se mi je zgodilo kakor Rabessonu! Ko mi je Rabesson pripovedoval svojo historijo, toliko da nisem bušil v smeh. In vendar sem se zdaj samemu sebi zdel še mnogo bolj smešen kakor Rabesson; zakaj on ni ljubil svoje žene — in danes je srečen z njo!

Da, gospod Pointrat, Rabessonova žena je bila takrat prav tako prišla k svojemu možu in iz istega razloga. Tudi ona je hotela zapustiti moža, češ, da ga je sita. In kaj ji je odgovoril Rabesson? „Proč si želiš od mene? Pojdi!“ In ona je ostala — vsa užaljena, da je zadovoljen s tem, vsa nesrečna, da ji ni ugovarjal in je prosil... Rabessonka je tedaj ostala in kar je najbolj čudno: poslej se je šele zares zaljubila v svojega moža, ga ljubkovala in mu postala verna in vzgledna družica. Vidite, take so ženske! A vendar, gospod Pointrat, nikarite reči, da so vse enake, in počakajte konca!

Nisem več poslušal Lucije; bolelost me je premogla. A Rabessonova historija mi je neprestano silila med grenke misli; zdajci me je docela prevzela. Planil sem pokoncu.

„Nu, Marcel,“ je nestrpno izpregovorila Lucija, „ali ne misliš odgovoriti?“

Zbral sem ves svoj pogum, da igriram poslednji adut:

„Kaj želiš, da ti odgovorim, Lucija? Iti hočeš? Pojdi!“

Ustnice so ji zadrgetale in rdečica ji je zalila lica.

„Kaj? To je vse, kar mi imaš povedati? Poslovim se od tebe, ti me ljubiš, a...“

„Da te ljubim? Jaz da te ljubim?“ sem odvrnil in posilil obraz v sočuten izraz. „Odkod ti ta domneva?“

„Ali... mislila sem... tvoja neznost...“

„Beži no! Vljudnost, sama vljudnost, draga moja. Saj vendar veš, da sem omikan človek.“

„Ah!... Prav... Potem je vse v redu.“

Videl sem, da jo je silno prizadelo. Vse, kar si je bila pripravila za odgovor na moje prošnje in rotnje, je bilo zaman, tako rekoč brezpredmetno, v doslovnem pomenu besede. Bila se je pripravila na protinapad, ki pa ga ni bilo. Posledica? Izgubila je ravnovesje. Videla se mi je kakor ujetnica, ki se ji ne dá več bežati, ker vidi, da so vsa vrata odprta.

Vidite, gospod Pointrat, ostala je — kakor Robessonka.

Da so vse enake? Da in ne. Ne, ker nisem nikoli mogel dognati, zakaj je Rabesson srečen, a jaz ne. Njegova žena ga kar zasipa z ljubeznijo; človek bi dejal, da se hoče s to pozornostjo odkupiti za tisto minuto zablode. Pri meni je ravno narobe. Moja žena mi daje grenko okuhati svojo navzočnost. Nesrečna je, mučenica svojega ponosa... Porečete mi, da sem druge vrste človek kakor Rabesson. Res.

A tudi sicer je stvar druga. On je malo ljubil, jaz zelo. On je bil iskren, jaz ne. In to se vselej maščuje. Dokaz: če bi bil ženi rekel, da ne bi preživel ločitve, bi me bila gotovo zapustila — in danes bi bil srečen in zadovoljen. O, kako srečen, gospod Pointrat!

VI ZA „ROMAN“
„ROMAN“ ZA VAS!

Naberite nam 5 naročnikov

in pošljite naročnino!

20%

vam vpišemo v dobro
to je:

Dobivali boste

„Roman“ zastoni!

Pisane zgodbe

Chaplin, kakršen je

Ko je bil sloveči filmski igralec Charlie Chaplin še majhen, se je rad podil z drugimi dečaki po ulicah.

„Zakaj se ves dan potepaš?“ ga je pri neki priliki pokarala mati.

„Saj se samo igram,“ je odvrnil mali Chaplin.

„Ali se moraš igrati res samo s poravnimi otroki?“ je vprašala mati. „Zakaj se ne igraš z dostojnimi fantki?“

„Saj bi se, a njihovi starši ne dovolijo,“ je bil Charliejev odgovor.

Kot šolarček je Chaplin nekoč razbil okno neke trgovine. Videč, kaj je napravil, jo je naglo odkuril, a ne tako naglo, da ga ne bi bil trgovec dotekel.

„Ti, malopridnež,“ je zavpil oškodovanec, „ubil si mi okno — ali ne veš, da moraš škodo poravnati?“

„Seveda vem,“ je odgovoril Chaplin, „zato pa tako naglo tečem, da prinesem z doma denar.“

Mlada dama, Chaplinova prijateljica, se je pri neki priliki razjezila na Charlieja:

„Ne bodi no tako domišljav! Ali mar misliš, da si brez napak?“

„Napake imajo vsi ljudje,“ je menil Charlie Chaplin. „Ali si morda ti brez njih?“

„Jaz imam samo eno napako,“ je odvrnila dama.

„In ta bi bila?“ je radovedno vprašal Chaplin.

„Malce ničemurna sem,“ je priznala mlada dama. „Često stojim po več ur pred ogledalom in občudujem svojo lepoto.“

„Nu, veš kaj,“ se je zasmel komik, „to da bi bila ničemurnost? Domišljavost je!“

Leto po poroki se je Chaplin obrnil na „Klub samcev“ s prošnjo, naj ga sprejmejo nazaj med člane.

Predsednik mu je očital nezvestobo nasproti prejšnjim prijateljem in mu razodel, da oženjeni možje nimajo vstopa v klub. A Chaplin:

„Saj bi bil vendar vam vsem za svabilen zgled!“

Ameriški pevec Al Jolson, ki je med vsemi ameriškimi gledališkimi igralci najbolje plačan — v zadnjem času je še posebno zaslovel v zvočnem filmu — se je pogovarjal s Charliejem Chaplinom.

„Prihodnje poletje se morda odpravim v Sibirijo,“ je menil Jolson.

„To je zanimivo,“ je na to odgovoril Chaplin, „samo ne smeš biti užaljen, če boš tam mrzlo sprejet.“

Ko je bil Chaplin še oženjen, je nekoč dejal ženi:

„Dobra ženska si, samo napako imaš —!“

„Res? Katero neki?“ je vprašala žena.

„Da si moja žena,“ je zagodrnjal Chaplin.

Sloveč hollywoodski filmski igralec je vprašal Chaplina:

„Pravkar si videl mojo ženo; kako ti kaj ugaja?“

„Zavidam ti,“ je rekel Chaplin, „ze-lo lepa je.“

„Tako?“ je vzkliknil zvezdnik. Ali mar ne veš, da se ločim?“

„Potem ti še bolj zavidam,“ je žalostno odgovoril Chaplin.

Grof pri izpitu

Bernatzik, znan profesor prava na dunajski univerzi, je imel na izpitu grofiča, ki je znal kvečjemu meketati. O predmetu svojega izpita kakor da še ni nikoli slišal besedice.

Naposled je bilo Bernatzikove potrpežljivosti konec.

„Gospod grof,“ je zapihal, „preprečiti ne morem, da bi ne bili nekoč cesarjev namestnik na Nižjem Avstrijskem ali minister, preprečiti ne morem, ali zavlečem pa lahko.“

Pametnejši odneha

Ko je Goethe še studiral v Strasbourgu, je popoldne rad hodil sam ali pa s prijatelji v posete v Sesenheim k Friederiki Brionovi. Ko se je nekoč vračal od nje, je moral domov po ozki poljski stezici. Naproti mu pride student, ki ni bil videti kaj prijažen. Eden od obeh bi se bil moral ogniti in pustiti drugega mimo, toda student je oholo vzkliknil:

„Norcem se ne umikam!“ in je šel naravnost proti Goetheju.

Ko sta bila le še dva koraka vsak-sebi, je skočil Goethe vstran in vljudo ne rekel:

„Jaz pa prav rad!“

General

Polkovni zdravnik je dobil novega slugo, ki si z osnovnimi pravili vojaškega življenja še ni bil prav na jasnem. Tudi vojaških činov in njih vna-njih znakov še ni poznal.

Polkovni zdravnik je bil ravno v

službi, ko je stopil v predsojbe general. Sluga ni niti slutil, kak visok čin razodevajo došlečeve hlače. Zato je vprašal tako nekam od zgoraj:

„Koga iščete, prosim?“

„Gospoda polkovnega zdravnika.“

„Oprostite, to je zdaj nemogoče, zaposlen je.“

„Nu, le pojdi noter in mu povej, kdo ga čaka.“

Sluga je šel.

„Gospod polkovni zdravnik, ponižno javljam, zunaj je vojak.“

„Kakšen vojak?“

„Vojak...“

„Bedak! Vprašam te, kakšen vojak?“

„Ponižno javljam, da ima rdeče proge na nogah.“

„Pojdi in mu povej, da zdaj ne utegnem. Jutri naj spet pride, dotlej pa naj si dene na noge mrzle obkladke.“

Eugen Molnar.

Dober odgovor

Emila Zola kakor znano ni bilo lahko spraviti v zadrego. Nekoč ga je prijatelj hotel razjeziti, češ:

„Če bi bili član Akademije, bi prišlo vaše ime po abecedi čisto na konec — ali se ne bi bali, da ga ne bi vsi oni, ki prelistajo samo prve strani, prezrli?“

A Zola je pokojno odgovoril:

„Potem bi se pač zadovoljil s tistimi, ki začno zadaj.“

Izrezki iz listov

Iz zapisnika o zaslišanju:

„... Moj mož je trikrat ustrelil proti meni. Vsa krvava sem se zgrudila na posteljo. Še prej pa sem videla, kako je nameril revolver nase in me vprašal: „Ali si mrtva?“ Ker je bil tako razburjen in sem se bala, da ne bi, če bi mu bila v tej stvari ugovarjala, novič streljal name, sem mu odgovorila: „Da, ljubi Gottfried!“ Po tem odgovoru očitno pomirjen je sprožil...“

(Simplizissimus).

Uradniki imajo časih originalen slog. Nedavno tega je vozil motociklist po Turinškem in si ni mislil nič hudega. Malo pred vasjo Reutlingen pa je že čakal nanj orožnik, preteče dvignil roko in ga prisilil, da je ustavil. Da prenašlo vozi, je dejal, in ropot motorja da je za tako vasico preglasen. Vrhu tega da je imel odprt izpuh in zato mora plačati.

Mlademu možu tudi drugega ni kazalo. Plačal je in dobil listič, na katerem je bilo napisano:

„Gospod X. iz Y. je bil obsojen na kazen pet mark in dvajset fenigov, ker je puščal višnjevkaste hlače in grmenju podoben ropot.“ (Der Mittag)

Fr. Wallisch:

Konec

Gašperju je srce razbijalo kakor šolarčku na odru ali na prvem sestanku. Pričakoval je Pavlo; povedati ji je moral, da mora prekiniti z njo, ker — nu, vzrokov je bilo več. Skratka: naveličal se je je. A tega njej ni mogel, sebi pa ni hotel priznati.

V tem je bila že odprla vrata na stečaj in pristopicala noter.

„Gašper! Gašper! Brž, brž! Oblecite se v temno, najbolje v frak, in seveda cilindar na glavo!“

Gašper ni prišel do besede.

„Le brž, Gašper! Takšna sreča! Filmala bom! Če se film posreči, je karijera gotova. Filmska diva s sto tisoč na mesec. Ali še več. Tu gre vse po ameriško. Čez deset minut bodo vrtili moj prvi prizor. Nekak ljubavni roman. Začne se s skrivno poroko. Ti boš igral mojega ženina. Zakaj ne? Lepa postava, pravičen obraz. Pogodbo sem že podpisala za oba. Da mi vzameš novo svilen ovratnico. Tako. Avto že čaka pred hišo. Čas je zlato. Cilinder je zlikan. Da. Le brž, ljudem se mudi! Vsaka minuta jim je dragocena. Čisto po ameriško. Tvoja vloga je majhna, a zanimiva. Povedali ti bodo natanko, kaj ti je storiti.“

In tako je šlo naprej. Na stopnicah, v avtomobilu. Gašper je jedva utegnil vsemu pritrditi. Odvedli so ga v pisarno. Več gospodov ga je tam pozdravilo. Filmski strokovnjaki in drugi. Tudi mladi mož, ki ga je Gašper nekoč srečal pri Pavli.

Pavli se je mudilo.

„Kaj moram storiti?“ je vprašal Gašper. Skušal se je vživeti v položaj.

„Prosim, naj vas naša navzočnost ne moti!“ se je opravičil neki gospod od filma. „Ne bo nikak nepriroden prizor, ampak slika iz življenja.“

Stopila sta pred mizo. Dva svedoka sta ju tam že dostojanstveno čakala. Eden je bil oni mladi mož, Pavlin znanec. Njegova prisotnost je zbujala Gašperju neprijetne spomine. Nu, pa to je bilo zdaj vse eno! Ko bo komedija v kraju, pride na vrsto veliki razgovor in potem konec. Pavla ima zdaj plodonosen poklic.

Pripravili so filmski aparat. Obločnice so zacvrčale.

Dostojanstven mož z uradnim obrazom je govoril poročne besede.

Gašperja so svečano ogovorili z njegovim krstnim imenom in ga pozvali, da glasno in razločno izreče „Da“. Smeje se je ugodil dostojanstvenemu možu. Potem je Pavla zacvrčala svoj „Da“. Naposled sta izmenjala prstane, a poljub je sklenil komedijo. Aparat je prestal brneti.

„Podpise, prosim!“ je dejal nekdo.

„Ali naj tudi to posnamemo?“ je vprašal drugi.

„Kakopak,“ je vzkliknila Pavla, „saj spada zraven.“

„Koliko metrov še imate?“

„Trideset,“ je javil mož pri aparatu.

„Potem le vrtite naprej! Gotovo?“

„Gotovo. All right!“

„Zdaj pa se še podpiši s polnim imenom!“ je rekla Pavla Gašperju.

Gašper se je v zadregi smejal.

„Dovolj, gospoda. Mene je že strah.“ Razumevno so se nasmehnili.

„Ali ne bi napravili še velesnetja?“ je vprašal nekdo.

Pavla je prišla Gašperja pod pazduho.

„Za zdaj naj bo dovolj. Pojdiva na kosilo.“

Ko je bila dvojica v avtu, je Pavla pogledala Gašperja. „Nu, kaj praviš, gospod mož?“

„Vzorno delo, moram reči. In lahek posel.“ Pripravljaj se je, da preide na poslovilne besede. „Zdaj boš kaj kmalu v dobrem položaju in ne boš več niti mislila name.“

„V dobrem položaju!“ je ponovila Pavla. „To si lahko mislim. Kot tvoja žena.“

„Naj bo dovolj te krute šale! Zdaj morava izpregovoriti resno besedo, ljuba Pavla!“

„Prav. In za uvod najinega resnega pogovora — prosim, prečitaj!“ Dala mu je listino.

Čital je. Bil je po vseh pravilih izpolnjen poročni list.

Srepo jo je pogledal.

„Ali nisem dobro napravila?“ je smeje se gostolela.

„Kaj je to?“

„Poročni list, kakor vidiš. Kaj ne, nikoli nisem govorila o poroki? Vedela sem, da se ne ogrevaš zanjo. Vedela pa sem tudi, kako zelo potrebuješ žene.“

Pokazala mu je še drugi list:

Filmska družba Lux

Posebnost: Privatna snemanja družinskih slavnosti.

Najlepši spomini za vse življenje.

Račun za

Naprej ni čital. Zmečkal je papir in ga vrgel iz avta.

„Majhna vojna zvijača,“ se je sladkala Pavla.

„Ali je vse to zlobna šala?“ je zasopel on.

„Ne, to je moderna tehnika v službi ženske.“

Nagrada

čitateljem „Romana“

Izrežite črno sličico, ki jo vidite na desni, in spravite jo dobro!

Podobnih izrezkov priobčimo še 8, v vsaki številki po enega. (Prvi štirje so bili objavljeni v prvih štirih številkah „Romana“).

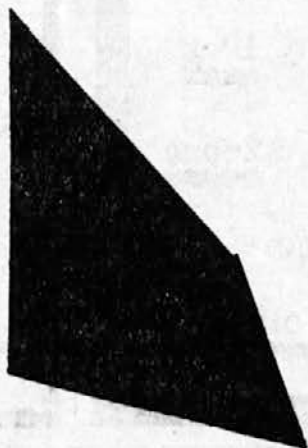
Ako boste izrezke pravilno sestavili, boste dobili

sliko obče znanega

slovenskega duhovnega velikana

Eden izmed pravih rešiteljev te naloge zadene nagrado

500 dinarjev
v gotovini!

Najboljše šivalne stroje

slovite

nemške

tvornice

„KÖHLER“

za dom, obrt in industrijo Vam nudi po izredno ugodnih cenah in pogojih znana trdka

J. GOREC nasl.

d. z o. z.

LJUBLJANA

palača Ljubljanske kred. banke.

KUVERTA d. z o. z.

tvornica kuvert in konfekcija papirja

se nahaja samo na Karlovski cesti št. 2 ali Vožarski pot št. 1.
Priporoča se za cenjena naročila za izdelovanje vseh vrst kuvert.

Le pri

**Josip
Petelinc**
Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika
ob vodi

kupite najboljše in najtrpežnejše šivalne
stroje za dom, obrt in industrijo znamke
Gritzner in Adler

ter švicarske pletilne stroje znamke
Dubied.

Velika izbira galanterijskega, modnega
blaga in vseh potrebščin za šivilje,
krojače, čevljarje in sedlarje i. t. d.

Budilke po Din 60— s tri-
letnim jamstvom
IVAN PAKIŽ, LJUBLJANA
Pred Škofijo 15.

Staroznana trdka
J. Wanek

priporoča svojo bogato zalogo
krznenih plaščev in vseh
vrst kož za opremo plaščev.

DALIJE GOMOLJE

najlepših in najred-
kejših vrst razpošilja

Andreja
Klučenko

Guštanj (Kor. Slov.)

Ni treba, da si lepa že po naravi.

negovati se pa moraš. Nega
je dolžnost! Dobro nego-
van obraz dvigne samoza-
vest in razveseljuje oko-
lico. Mladostni čar se po-
daljša za mnogo let, če
se pravilno goji polt.

Redna skrbna nega kože

in primerna pravilno upo-
rabljana kosmetiška sred-
stva, kakor predpisuje mo-
derna kosmetika, to je po-
trebno. - Najazličnejše na-
čine negovanja v vsej da-
našnji popolnosti izvršuje

I. Institut za mo- derno kosmetiko

ki se nahaja

Dvořakova ulica št. 3/II
(hiša Obnove-Tönnies)
Odstranjuje nečistoče obra-
za, ogrce, nadležne koccine,
starostne gube, vraske itd.

Beležne

KOLENDARJE

Blok

Notes

1930

Žepne

nudi po najugodnejših cenah

tiskarna „SLOVENIJA“, Wolfova 1

ZALOŽBA „LUČ“ V LJUBLJANI
POŠTNI PREDAL V.

Ivan Podržaj

MARTIN BRBEK

ROMAN

Din 20.—, orig. vezava Din 30.—.

Pričujoča povest je resna reč, četudi temu
ali onemu ozkotirnežu ne bo všeč, ker
realistično riše težko šiviljenje „človeka
brez poklica“, človeka, ki bi se ne smel
roditi, zlasti ne na naši zemlji . . .

Književnik dr. P. Karlin (Dom. prijatelj).

V isti založbi je izšla knjiga

DR. JOŽE RUS

NAPOLEON OB SOČI

Din 6.—, krasno vez. Din 16.—.

Knjige se dobe v knjižarni Tiskovne
zadruga v Ljubljani in v Mariboru.

IZŠLA JE

BLASNIKOVA

VELIKA PRATIKA

za navadno leto 1930, ki ima 365 dni
„VELIKA PRATIKA“ je najstarejši slo-
venski koledar, ki je bil že od naših prade-
dov najbolj upoštevan in je še danes najbolj
obrajan.

V „Veliki Pratici“ najdeš vse, kar človek
potrebuje vsak dan: Katoliški koledar z
nebesnimi, solničnimi, luninimi, vremenskimi
in dnevnimi znamenji; — solčne in lunine
mrke; — lunine spremembe; — koledar za
pravoslavne in protestante; — poštne do-
ločbe za Jugoslavijo; — lestvice za kolke
na menice, pobotnice, kupne pogodbe in
račune; — konzulate tujih držav v Ljub-
ljani in Zagrebu; — vse sejne na Kranj-
skem, Koroškem, Štajerskem, Prekmurju,
Medžmurju in v Julijski Benečiji; — pre-
gled o koncu brejosti živine; — tabelo
hektarov v oralih; — popis vseh važnih
domačih in tujih dogodkov v preteklem
letu; — tabele za računanje obresti; —
življenjepise važnih in odličnih oseb s sli-
kami; — oznanila predmetov, ki jih rabi
kmetovalec in žena v hiši.

„VELIKA PRATIKA“ se dobi v vseh večjih
trgovinah in se lahko naroči tudi pismeno
pri založniku:

TISKARNI

J. BLASNIKA NASL. D. D.
V LJUBLJANI